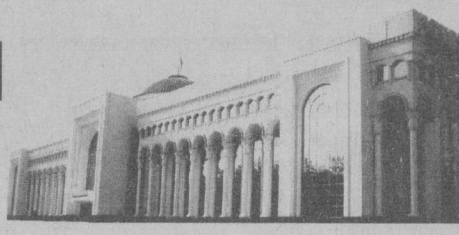




ТОШКЕНТ ОҚШОМ



ШАҲАР
ИЖТИМОИЙ-
СИЁСII
ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 77 (9.269) 1999 йил 5 июль, душанба

Сотувда эркин нархда

ДАВР САДОСИ
Барча маълумотдан олинган сўнги ахборотлар



МАМЛАКАТИМИЗДА

◆ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Бакалаврларига уларнинг ҳаётида унутилмас қувончли кун — мустақил Ватанимиз тарихида биринчи бўлиб бакалаврлик дипломига сазовор бўлганликлари муносабати билан ўзининг дил сўзлари изҳор этилган табригини йўллади.

◆ Жиззахда мамлакатимиз Президенти Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири саволларига жавобларида илгари сурилган тамойиллар асосида вилоятда ижтимоий-маънавий муҳитни янада соғломлаштириш, аҳолини, айниқса ёшларни миллий ва умумбашарий руҳда тарбиялаш, диний ақидапарастлик ва экстремизмнинг ҳар қандай кўринишларининг пайини қирқиш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

◆ Бухорода Аёллар йилгига бағишлаб жамият таракқиётида хотин-қизларнинг мавқеини янада ошириш масалаларига бағишланган минтақавий семинар-кенгаш бўлиб ўтди.

◆ «Ўзбекистон — АҚШ» дўстлик жамиятида АҚШ мустақиллик куни арафасида ушбу жамиятнинг навбатдаги тадбири ўтказилди.

◆ Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгашида «Ўзбекистон — Ҳиндистон» дўстлик жамиятини қайтадан таъсис этишга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

◆ Фарғона водийсини пойтахт вилояти билан боғлайдиган автомобиль йўли Қамчиқ довони туннели қурилишида катта меҳнат галабасига эришилди. Туннель орқали ўтиладиган йўл очилди.

◆ Тошкентда бир неча кун давом этган фуқаро муҳофазасини режалаштириш ва фуқаро-ҳарбий ҳамкорлик бўйича НАТОнинг минтақавий курслари нихоясига етди.

◆ Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент давлат университети маданият саройи қoшидаги Талабалар академик хори жамоаси ўтган йили Германияда бўлиб ўтган умумжаҳон ёшлари фестивалида «Ўзбекистон» қўшиғи билан фахрли ўринлардан бирини эгаллаган эди. Бу йил эса жамоа Австралияда ўтказиладиган хор санъати ижрочилари танловида қатнашади.

◆ Олим Хўжаев номидаги Сирдарё вилояти мусиқали ва драма театри яқинда турк ёзувчиси Азиз Несин қаламига мансуб бўлган «Жонимни ол, жонгинам» спектаклини ўз мухлисларига ҳавола этди.



ЖАҲОНДА

◆ АҚШнинг Флорида штатида машқ парвозини бажараётган Ф-16 русумли қирувчи самолёт ҳалокатга учради.

◆ Таиланд билан Камбоджа ҳукуматлари ўртасида чегараларни узил-кесил аниқлаштириш бўйича музокаралар бошланди.

◆ Янги Зеландиянинг Окленд шаҳрида Осиё ва Тинч океани иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар савдо вазирларининг учрашуви бўлиб ўтди.

◆ Жаҳон банки Грузия учун жами 115 миллион АҚШ долларига тенг миқдорда кредит ажратди.

◆ Норвегиянинг Драммен шаҳрида кучли портлаш юз берди. Ер ости йўлида юз килограммлик динамитнинг портлаши оқибатида икки киши қурбон бўлди, 15 киши тан жароҳати олди.

◆ Пекинда корейсларро музокаранинг учинчи босқичи якунланди. Унда вазир ўринбосарлари даража-сида учрашувлар бўлди.

◆ Хитойнинг океан транспорти корпорацияси Тайцан ва Пусан шаҳарлари оралигида халқаро юк ташвиш йўналишини очди.

◆ Жаҳон банки Қирғизистонда амалга оширилаётган ислохотларни қўллаб-қувватлашга қарор қилди. Қўрсатилажак ёрдам мамлакат иқтисодининг асосий ўзга-ри қишлоқ ҳўжалиғи соҳасига қаратилди.

◆ Қозоғистон — Америка университети қошида очилган мактабнинг дастлабки битирувчилари учун таълимни АҚШдаги олий ўқув юртларида давом эттириш имконияти бор, деб хабар беради «КАЗААГ» ахборот агентлиги.

◆ АҚШда бўлажак президент сайловида амалдаги вице-президент Алберт Гор ҳамда Техас штати губернатори Жорж Бушнинг галаба қозониш имкониятлари кўпроқ. Си-Эн-Эн телекомпанияси, «Ю-Эс-Эй тудей» газетаси ва Галлапа институты ҳамкорлида ўтказган сўров натижалари шундан дарак беради.

◆ Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арофат Исроилнинг янги бош вазири Эхуд Баракнинг икки томонлама келишувларини ҳаётга тadbик этиш юзасидан амалий ҳаракат қўрсатишга чакирди.

◆ Руминия миллий мудофаса вазири Виктор Бабюк Пентагонга ташриф буюрди.

Метро

ЖАДАЛЛИК БИЛАН ОЛИБ БОРИЛМОҚДА

Тошкент метроси бир кунда ярим миллионга яқин йўловчлар узоғини яқин қилмоқда. Метронинг Юнусобод йўналиши фойдаланишга топиришга бу рақам янада қўйишмоқда.

Бугунги кунда Юнусобод йўналишидаги 7, 6 километрдан иборат бўлган олпига йирик бекатларда ишлар жадаллик билан олиб боришмоқда. Қолган учта — «Файзулла Хўжаев», «Юнусобод», «Туркистон» каби бекатларда эса қурилиш-монтаж ишлари бошлаб юборилди. «Минор» билан «Бодомзор» метро бекатларини бир-бири

билан туташтирувчи ер ости поезди йўли 930 метрни ташкил этади, — дейди 22-шахт устакда бошлиғи М. Костас. Бугунгача ўнг томондаги ер ости йўлининг 785 метри қавлаб бўлинди. Чап томондаги эса 600 метрдан ошди. Ҳар ойда 50 метр масофадаги ерни навбатдаги босқич ишлари учун тайёрлаб қўйишмоқда. Метро қурувчилар фидокорона меҳнатлари билан мамлакатимизнинг саккиз йиллик байрамига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб, «Юнусобод» йўналишидаги ҳар бир бекатда белгиланган график асосида иш олиб боришмоқда.

МУСТАҚИЛАИК? 8 ЮКСАЛИШ ЙИЛАЛАРИ



Рустам Шарипов олган суратлар.



ИСТИҚЛОЛ — БЕРГАН БУЮК НЕЪМАТ

Ҳаёт ширин. Унда яшамок янада гўзал, деймиз. Бу бўстонга фақат сара гуллар териш ниятида қирамизу бағида беҳосдан тиконга дуч келиб дилимиз озор топади. Оғриқли нуктамиз тикон азоби-ни тарк этганича қанча азият чекмиш.

Шундай кезларда беихтиёр ҳаёлингга «Гўзал бўстонда чакир тиканак қайдан пайдо бўла қолди» деган савол келади. Кетма-кет унга жавоб ҳам ўз-ўзидан келадими. Ёру оламда яхшилик ва ёмонлик, оқиллик ва подонлик, сандоқ ва қабохат, адолат ва разолат ёнма-ён экан, гул ҳам тикандан ҳоли бўлмайди. Асли ҳаётнинг қонунини ҳам ана шундай. Турмуш тахрибасига бой нуруний кексаларимизнинг «Кўзингни очиб юр, болам» дея оғоҳлиқларининг интиқ сабаби ҳам шу.

Узоққа бориб нима қиламиз. 16 февраль воқеаларининг ўзи ана шу сўзларга гувоҳлик бериб турибди-ку. Истиқлол берган неъматларга маҳлиё бўлиб, ўта хотиржамликка берилиб кетганлигимиз қаттиқ панд бериб қўларимизни каттароқ очиб қўйди-ку. Мухтарам Президентимизнинг ҳаммаша бизни оғоҳликка даъват этиб келишида катта ҳикмат борлигини бошимизга қулфат тушган ўша давларда яна бир бор ҳис қилдик-ку.

Ёруғлик қоронғу кечани нурлантиради. Фикр эса фикрни тўлдиради. Қуни кеча Ўзбекистон телевидениесининг биринчи канали орқали намойиш этилган машъум 16 февраль воқеаларига бағишланган ҳуж-

жатли фильмин кўра туриб ҳаёлимдан юқоридаги фикрлар ўтди. Ҳақиқий далиллар асосида қурилган ушбу фильмин ҳеч бир киши ҳаяжонланмасдан кўра олмайди. Беғуноҳ қурбон бўлганлар ва уларнинг оила аъзоларининг дил тўла нидоларини қўриб, эшитиб беихтиёр қўзингга ёш қўйилиб келади. Ватан хоинларининг қилмишлари, уларнинг рўй-рост айтилаётган қабих ниятлари, жирканч

жойларда, қуни кеча бутун салобати билан қўзни қамаштириб турган бугун эса бир қисми вайронага айланиб қолган бинолар ичкарида ётган ўша жонсиз жасадларнинг гуноҳи нима эди, деган савол ўртади бағри дилингини. Улар ўша тонгда қандай умидлар билан ишга отланишганди. Қимдир рўзгор ташвишида, биров туғилган қунини нишонлаш орузида, яна қимдир жондан азиз фар-

жойларда, қуни кеча бутун салобати билан қўзни қамаштириб турган бугун эса бир қисми вайронага айланиб қолган бинолар ичкарида ётган ўша жонсиз жасадларнинг гуноҳи нима эди, деган савол ўртади бағри дилингини. Улар ўша тонгда қандай умидлар билан ишга отланишганди. Қимдир рўзгор ташвишида, биров туғилган қунини нишонлаш орузида, яна қимдир жондан азиз фар-

жойларда, қуни кеча бутун салобати билан қўзни қамаштириб турган бугун эса бир қисми вайронага айланиб қолган бинолар ичкарида ётган ўша жонсиз жасадларнинг гуноҳи нима эди, деган савол ўртади бағри дилингини. Улар ўша тонгда қандай умидлар билан ишга отланишганди. Қимдир рўзгор ташвишида, биров туғилган қунини нишонлаш орузида, яна қимдир жондан азиз фар-

жойларда, қуни кеча бутун салобати билан қўзни қамаштириб турган бугун эса бир қисми вайронага айланиб қолган бинолар ичкарида ётган ўша жонсиз жасадларнинг гуноҳи нима эди, деган савол ўртади бағри дилингини. Улар ўша тонгда қандай умидлар билан ишга отланишганди. Қимдир рўзгор ташвишида, биров туғилган қунини нишонлаш орузида, яна қимдир жондан азиз фар-

Муносабат

ФИДОЙИ ФАРЗАНДАЛАРИ БОР ЮРТ ЕНГИЛМАЙДИ

башараларини (қўз олдинга шундай қиёфа келади) қўриб нафратланасан киши. Уларнинг қора қилмишларига лаянатлар айтасан.

Экранда дикторнинг овози янгради. — 1999 йил 16 февраль куни Тошкент шаҳрида одамлар қурбон бўлишига олиб келган террорчилик ҳаракати содир этилди. Натижада 13 киши ҳалок бўлди, 128 нафар одам турли даражада тан жароҳати олди, улардан 83 нафари касалхоналарга ётқизилди.

Портлашлар шаҳарнинг турли нукталарида, асосан Президент кортежи ўтадиган йўлларда содир этилди. Террорчилик ҳаракатлари портлатгич моддалар билан тўлдирилган турли русумдаги олпига автомашинани портлатиш воситасида амалга оширилди...

Тақдирлар, тақдирлар. Янчили тақдирлар. Тасвири кузата туриб қўчаларда, машъум воқеа содир бўлган

зандига қўғирчоқ ҳада этиш ниятида эмасмиди? Уларнинг бу оруз-ниятларидан қим жудо этди? Ахир бу инсонлар ҳам биз каби яшашга ҳақли эдиларку. Тирик жонзот, олий неъмат бўлмиш инсон ҳаётига бу қадар вақийларча муносабатда бўлиш қайси бир рисолага тўғри келади? Ҳаёллар оғушида яна экранга тикиламиз. Ундаги «беозор» қиёфаларга қўзимиз тушади. Эндиликда бемалол ўтириб, бамайлихотир гапирётган бу қимсаларини кечанига овоз ва обод юрт бошига оғир қулфатлар келтирганини тасаввуримга сиғдирга олмайман. Улар ҳеч нарсасиз бўлмагандек, ҳеч нарсасиз бўлмагандек сўзлашади. Аммо кўринишдан бепарво бўлган бу қимсаларнинг ич-этини ит таталяпти. Қуни кеча мансаб, пул, давлат орқасида ҳаёлий ҳаёт кечиб, ўзгалар жонига суяқас қилиш билан юртни ўзига тобе қилиш кутагидея юрган бу «устаси фаранг»лар ўзларини ҳаёлан

ри йўқ, Ишқилиб бошларига ёйилган бу бало-қазодан оғирроқ қутулишса бас. Шундай оғир давларда уларнинг ҳам оналари ўғилларининг бу қора қилмишларини оқлашмаётгандир. Балки уларнинг ичиде ота-онига исноду тавқи-лаънат келтирган боласининг қилмишига муносиб жазо берилишига рози бўлиб ўтирганлари ҳам бордир.

Яққасарой туманидаги бир йиғинда қайсидир маҳаллаларнинг кекса оқсоқоли: — Халқимизнинг мўмин-қобил йиғитларини йўлдан уриб жангариларга айлантираётган, уларни жиноят сари бошлаётган, миллатнинг шаънига иснод келтираётган сотқинларнинг муддаоси нима ўзи?

Бу ҳуфя учрашувлар ортда қандай мақсадлар яширин ётганлиги бизга аллақачон маълумку. Бу бир тўда ватангадолар шундай қиз-қўтира олмасликлари на-

ганича сукут сақлади.

Бу ҳам ҳаётий ҳақиқат. Биз тилга олган воқеаларнинг «қаҳрамонларининг» ҳам оналари ўғилларининг бу қора қилмишларини оқлашмаётгандир. Балки уларнинг ичиде ота-онига исноду тавқи-лаънат келтирган боласининг қилмишига муносиб жазо берилишига рози бўлиб ўтирганлари ҳам бордир.

Яққасарой туманидаги бир йиғинда қайсидир маҳаллаларнинг кекса оқсоқоли: — Халқимизнинг мўмин-қобил йиғитларини йўлдан уриб жангариларга айлантираётган, уларни жиноят сари бошлаётган, миллатнинг шаънига иснод келтираётган сотқинларнинг муддаоси нима ўзи?

Бу ҳуфя учрашувлар ортда қандай мақсадлар яширин ётганлиги бизга аллақачон маълумку. Бу бир тўда ватангадолар шундай қиз-қўтира олмасликлари на-

хотки ҳис этишмаса, деганда минг бора ҳақиқ эди. Навоий шаҳридаги 17-ўрта мактабнинг 3-синф ўқувчиси Шерзод Омоновнинг ушбу хатини тўқилганмай ўқиб бўладими? Мана у нималар деб ёзган:

— Президентимиз ҳаётига тажовуз қилганини эшитиб қўқиб кетдим. Кеч-қурун Ислам Каримовнинг айтган гапларини телевизор орқали диққат билан тингладим. Ўзбекистоннинг ҳамма болалари — менинг болаларим, дедилар. Шунда кўнглим тўлиб кетди, қўларимга ёш келди.

Отам: «Бугунги ҳаёт ўз-ўзидан бўлиб қолгани йўқ. Ризку насибамизнинг қирқмоқчи бўлганлар қарғишга учрайди», дедилар.

Онам: «Қанча одам ўлган, қанча бола етим қолган. Етимларнинг қўз ёши қўр қилади уларни», дедилар.

Шунда катта бўлмаганимга ўқиндим. Катта бўлганимда Алломишдек ўзим душманларнинг додини берардим...

Болаларга хос бўлган бу хатда Президентимизга бўлган исноҳ ва юрта жонфидолик намунаси яққол акс этиб турибди. Шундай фидойи фарзандлари бор юртни ҳеч қим ҳеч қачон танлаган тўғри йўлдан орта қайтара олмайди.

Ҳужжатли фильмин кўра туриб, фикримда пайдо бўлган беғуноҳ инсонлар ўлимига сабабкор 16 февраль воқеалари ҳақидаги сўзимни шоирнинг қуйидаги мисралари билан мухтасар қилмоқчиман.

Ватан мўқаддасдир, Ҳурлик мўқаддас, Юртимнинг, ҳурликка тиккалимиз жонини. Ёвуларнинг чиркин, нияти абас, Тиз чўқтириб бўлмас Ўзбекистонини.

Махмуд КОМИЛЖОНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ислам Каримовнинг «Ўзбекистон XXI асрада шимолда» сарлавҳали маърузаси давлатимизнинг навабонаги парламент анжуманида кенг таҳлил этилиб, ҳар бир фуқаро ўзининг келгуси фаолиятини унда зикр этилган вазифалар билан уйғунлаштириши таъкидланди.

Юртбошимизнинг бу маърузалари беш устувор йўналишларда муҳтасар тавсиф этилиб, унда янги асрда янги жамият қишлоғи замиридаги маъсулият ҳақида сўз юритилган. Биз бугун давлат раҳбаримиз ўша дастурий маърузаларида келтирилган бешта устувор йўналишнинг дастлабки муҳим омиллари ҳақида тўхталмоқчимиз.

магунча ҳаловатим йўқ. Яна бир нарсани айтиш: «Сабоб ишни қилсак, биз ҳаммиса ёшариб борарканмиз», — мен шунга ишонч ҳосил қилдим.

— Навбатдаги суҳбатдошимиз Мукаррамхон Азимова. Бу аёлнинг диёримиздаги каттаоқ кичик яхши танийди. У киши ҳам Олий Мажлис депутати «Файз» холдинги компаниясининг бош директори.

— Мукаррам опа, ҳузурингизга келадиган ўзбек хотин-қизларининг муаммолари, талаб-истаклари ҳақида тўхталсангиз?

— Республикада аёллар аҳолининг 50 фоизини ташкил этади. Мени депутатлик қабулимига кўлаб хотин-қизлар келишади. Бизнинг қонуларимиз хотин-қизларимизнинг фаол бўлишлари учун яхши имконият беради. Ҳукукий асослар мавжуд демократия. Шу билан бирга аёлларимиз ҳали

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида турли хил касбларни ўрганиш жараёнида тадбиркорликни амалга ошириш мумкин. Бу борада гоҳо ёшларимиз қандай касбни танласам экан, дея ҳаёга ботишади. Бунинг энг қулай йўли шахримиз туманларидаги меҳнат органларига мурожаат этсалар бўлгани. У ердан ҳар ким кўнглига ёққан ишни топиши билан бир қаторда бепул қайта ўқиш имконияти ҳам мавжуд. Шу боис муҳбирларимиз Яқкасарой тумани меҳнат органи раҳбари Маъмура Азимова билан суҳбатда бўлишди.

— Маъмураҳон, энг аввало, аҳолини иш билан таъминлаш бўйича амалга ошираётган ишларингиз ҳақида тўхталиб ўтсангиз?

— Йил бошидан бери меҳнат бўлимига фуқароларнинг мингдан ортиси иш билан таъминлаш ёки касбга ўргатиш масалалари бўйича мурожаат этди. Бизнинг ҳодимларимиз томонидан 700 га яқини иш билан таъминланди. Юзга яқини фуқарони қайтадан ўқитиб, улар-

ни янги ўрганган касблари бўйича, кейинчалик эса ишга ҳам жойлаштирдик.

— Билишимизча туман ички ишлар бўлими билан ҳамкорликни яхши йўлга қўйгансизлар. Шу борада тўхталсангиз.

— 1999 йилдан бошлаб биз туман ички ишлар бўлими ҳамда Адаптация маркази билан ҳамкор-

моқ жазосини ўтаб келган фуқаролар тўғридан тўғри ички ишлар бўлими томонидан руҳсатнома олиб, кейин бизга мурожаат қилишади. Лекин уларни фуқароликни расмийлаштирувчи ҳужжат, яъни паспорти бўлмаганлиги учун ҳозирча иш билан таъминлаш имконияти бўлмаганлиги ҳақида тўлиқ кўрсатилган.

— Энди аёлларни иш билан

таъминлаш ҳусусида бир-икки ғиз гапириб ўтсангиз.

— Тўғри, бу йил «Аёллар йили». Ҳозирги кунда меҳнат бўлимига кўпроқ аёллар мурожаат қилишади. Уларни имкон қадар иш билан таъминлаймиз, қайта ўқишга юбормиз. Айни вақтда бизлар туман хотин-қизлар кўмитаси билан биргаликда маҳаллаларда «Ус-

Бандлик

КЕНГ ИМКОНИЯТЛАР МАВЖУД

ликда чора-тадбирлар ишлаб чиқдик. Шунга кўра ҳар бир бўлимининг ишчи алоҳида белгилаб олдик. Шу қилинган ишларимиз натижасида ички ишлар бўлими томонидан бизга қамок жазосини ўтаб келган фуқароларни юборишади. Биз уларни иш билан таъминлаймиз. Бугунги кунгача 20—30 га яқин фуқаро мурожаат қилди. Лекин шулардан кўпчилиги ҳужжати бўлмаганлиги сабабли, ҳужжати тиклангунча уларга фақат маслаҳатлар бериб ўтдик. Шундан ўнга яқин фуқарони иш билан таъминладик. Кўпчилик қа-

бизга мурожаат қилишини айтиб ўтдик. Ундан ташқари, бизда маҳалла инспекторларимиз бор, улар маҳаллада доимий равишда иш олиб боради. Маҳалла оқсоқоллари ва фаоллар жойлардаги участка инспекторлари билан биргаликда уйларида бориб, шу фуқароларни ўзимиздаги бор имкониятлардан фойдаланиб, маслаҳатлар бериб келаяптилар. Уларга «визитка» деган ҳужжат берамиз. Ана шу ҳужжатда бўш иш жойлари ва имкониятларимиз ҳақида тўлиқ кўрсатилган.

— Энди аёлларни иш билан

та шогирд» услуби асосида иш олиб бораёلمиз. Мана масалан, яқинда «Тўқимачи» маҳалласида миллий кийим тикиш кичик корхонасини очдик. Эндиликда маҳалладаги келинлар ва қизларимиз иш билан таъминланади ва хунар ўрганишади. Биз бошқа маҳаллаларда ҳам миллий кийимлар тикиш бўйича «Уста шогирд» услубини ривожлантириш борасида ишлаб бораёلمиз.

— Ёшларни касбга йўналтириш бўйича қандай иш олиб бораёсизлар?

— Яқинда биз ўқиш жараёнида

Шу куннинг мавзусида ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Мамлакат сиёсий ва иқтисодий ҳаётини Давлат ва Жамият қурилишини яна ҳам эркинлаштириш. Бу биринчи устувор йўналиш бўлиб, унда аҳолининг сиёсий фаолиятини қучатириш, одамларнинг сайлов ҳуқуқини, ўз хоҳиш-иродасини эркин ифодашилаш, қонуний-ҳуқуқий замин яратиш бериш кўзда тутилди. Эл фаровонлиги энг олий қонун. Бу қонунни ҳаётга тадбиқ этишда ҳалқ ноиблари — депутатларнинг жуда маъсулиятли хизматлари бор. Юртимиз, миллатимиз муаммоларини ҳал этишда Олий Мажлис депутатларига катта имконият ва имтиёзлар берилган.

Халқимиз томонидан сайланган халқ ноиблари тез-тез жамиятда учрашувлар ўтказиб, олиб бораётган фаолиятлари ҳақида ҳисобот бериб турадилар. Биз ана шундай учрашувларнинг бирида Олий Мажлис депутати «Ўзэлектротраппарат» асосидаги компаниянинг бош директори Абдуманноп Алимбоев билан суҳбатлашдик.

— Абдуманноп ака, сиз аввало катта ишлаб чиқариш биришмасининг раҳбарисиз. Сиз бу икки маъсулиятли вазифада, яъни ҳам раҳбар, ҳам депутат сифатида муаммоларни ечишга қандай улғурасиз?

— Мен мана беш йилдан бери депутат бўлиб келаяман. Бу даврда кўп нарсани тушуниб етдим. Ҳа, мен корхона раҳбариман. Шу жойда қўлаб меннинг сайловчиларим ишлашади. Келган одамга кўнгли қўйиб, суҳбатлашаман. Депутат келган одамни ўрнига аввало ўзини қўйиши керак.

Қайси давлатларда атрофича ўйлаб, бизнингдек қонунлар қарилганми? Бу қарилганда қонунлар инсонлар учун. Бу қонунларда ўқи, ишла, давлатингни қучли қилгин, — деган мазмун бор. Депутат бўлиш осон иш эмас. Яқинда янги сайлов арафасида турибмиз. Халқимиз ўз депутатлари ҳақида ўйлаб қўрадикан вақтлар ҳозир. Депутат — бу халқнинг ишончли вакили, — деб биланам.

Мен хал қилиб берган ишларим ҳақида дафтар тутиб, ёзиб юрайман. Иши тузилиб келган одамдан хабар келса-ки: «Раҳмат, сизга, ишим хал бўлди», — дегандан сўнг тинчийман. Шу иш хал бўл-

кўп томондан тажриба тўлашлари, ўз устларида ишлашлари керак.

— Энди ўзингиз бошчилик қилаётган «Файз» холдинги компанияси фаолияти ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз. Кейинги 7 йил мобайнида бирлашма фақат ўсиш билан келаётганлиги жуда эътиборга лойиқ. Бунинг сирини нимада?

— Ўзбекистонимизнинг меболағлиги асосан четдан келтириладиган хом ашё ҳисобига ривожланаяпти. Ўтиш жараёнида биз ўз ҳамкорларимизни сақлаган ҳолда, улардан мунтазам хом ашё олиб келмоқдамиз. Масалан, Пермидаги фанер ишлаб чиқариш комбинати, Украинадаги қороз ишлаб чиқариш комбинати, шунингдек Олмония, Австриядан ҳам хом ашё оламиз. Булар ҳаммаси бизнинг ҳамкорларимиз. Ўзбекистонимизнинг келажиги борлиги учун, ислохотлар изчил олиб бораётганлиги сабабли ишонч билдириб, ҳамжihatликда ишлаб келинмоқда. Бирлашмаимизнинг яна бир ютуғи, биз етук мутахассисларимизни сақлаб қолдик.

Ҳозирги кунда Холдинги компаниямизда 12 та ташиқлот фаолият кўрсатаётди. Буларнинг ҳаммаси ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Бизнинг ишмизнинг асосида кооператив йўли қўлланилган. Бу деган сўз, чиқариладиган маҳсулотларнинг қай бири бўлгани бўлишидан қатъи назар жаҳон стандарти талаби даражада бўлмоғи керак демасдик.

Бирлашмаимизнинг келажиги ҳам яхши. Биз валюта ишлаш борасида кенг кўламада ишлар олиб бормоқдамиз. Бу йилги мўлжалимиз 500 минг Америка долларини миқдорда экспорт маҳсулотларини чиқариш. Ҳозирги кунгача бу кўрсаткич икки ўн мингга етди. Йилнинг охиригача албатта яна ҳаракат қиламиз. Бизнинг «Файз» компаниямиз таркибидан олтига қўшма корхона мавжуд бўлиб, 1994 йилдан эътиборан биз қўшма корхоналарни кўпайтириб келмоқдамиз. Бу йилги мўлжалимизда сентябрь ойида янги ишлаб чиқариш корхонасини — паралон мини-заводини ишга туширишдик.

Суҳбатдош Фатхулла ХИКМАТОВ.



Шаҳримизда фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотларнинг ишчи-хизматдорлари айти кўнларда бир максад йўлида Республикаимиз Мустақиллигининг 8 йиллигини муносиб ютуқлар билан қутиб олиш учун меҳнат қилишмоқда.

СУРАТЛАРДА: «Юлдуз» ҳиссдорлик жамияти тикувчиси Сабоҳат Теша-

Президентимиз Ислам Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияда қилган маърузаларида «Энг муҳими эса, биз, иқтисодиёт таркибидан кичик, ўрта ва хусусий бизнес муносиб ўрни эгаллашга, керак бўлса, ҳал қилувчи ўринни эгаллашга, яқин икки-уч йил ичида кичик ва хусусий корхоналар сонини икки баробар кўпайтириб, яъни миллий маҳсулотларнинг улуғини ҳаммида 25 фоизга етказишга эришмоғимиз лозим» деб алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Юртбошимизнинг муқдорлар синфини шакллантириш, тадбиркорликни янада ривожлантириш, бозорнинг асосий шартин бўлган рағбат муҳитини шакллантириш, иқтисодиётимизга ҳорижий сармояни янада кенгроқ жалб этиш учун шарт-шароитлар яратиш ҳақидаги гаплари пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган тадбиркорларни ҳам тўққилан-тириб юборди. Иқтисодиётимизнинг ривожлантириш, жаҳон андозалари даражасидаги маҳсулотлар етиштириш йўлида фаолият кўрсатаётган ана шундай жамоалардан бири «Суфра» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонасидир. Корхонанинг ишлаб чиқариш бўйича директори муровини Қуркати МЕЛИКУЛОВ билан суҳбатимиз жамоа ахлининг ўз олдига қўйган максадлари йўлидаги иштишлари ҳақида келгусида амалга оширилиши мўлжалланаётган вазифалари ҳусусида борди.

— Суҳбатимизни корхонанинг ташкил этилиши ва номланиши билан бошлашсак...

— Қўшма корхонамиз 1997 йилда ташкил топган. Цехларимиз замона-

вий, жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган янги асбоб-ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, америкалик ҳамкорларимиз технологияси асосида иш юритамади. Номланишимизга келсак, барчамизга маълум, ҳар бир ўзбек хонадонидан супра, яъни нон, ҳамир таомлар тайёрлашда ишлатилган анжом бўлади. У доимо эъзозли, шу туфайли ҳам ошхонамиз тўрида туради. Биз ҳам ўз маҳсулотларимиз ҳар бир хонадонга кириб боришини, уларнинг эътиҳожини қонди-

лаби ортиб борган сайин, ишлаб чиқаришни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратмоқдамиз. Бизда ҳисоб-китоб тўла компьютерлаштирилган. Икки йил мобайнида 2 та ишлаб чиқариш линияси сотиб олиб, цехларимизга ўрнатдик. Ҳозирда ушбу линиялар ҳам тўла қувват билан ишлаяпти. Маҳсулотларимизни қадлоқлаш учун идиш ва қутилар пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган «Алп-Пластик» ўзбек-турк, «Растр» Ўзбекистон-Англия қўшма корхоналарида тайёрланмоқда.

Рустам Шарипов ва Усмон Усмонов олган суратлар.

ТАДБИРКОРЛИК ҲАР БИР ХОНАДОНГА «КИРИБ»...

риб сеvimли бўлишини истаб корхонамизга «Суфра» деб ном бердик.

— Бугун корхона маҳсулотларининг тури қанчага етди?

— Аввало, шунга айтишим лозимки, асосий максадимиз ички бозорни сифати, импорт ўрнини босадиган маҳсулотлар билан тўлдиршидир. Жамоамиз ахлининг саъй-ҳаракатлари билан асосий максадимизга эришдик, корхонамиз ишлаб чиқариш бозорида ўз мавқеига эга бўлди, десак янглишмаймиз. Илк ташкил топган давримизда 3 турдаги печеньелар ишлаб чиқарган бўлсак, айти кўнларда 22 хил маҳсулотлар — печенье, зефир, мармелад ва бошқа ширинликларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйганмиз. Ишчи-хизматчиларимиз сони ҳам 3 баробарга ортди. Айниқса, маҳсулотларимизнинг сифатига алоҳида эътибор қаратмоқдамиз.

— Ўтган давр мобайнида жамоада қандай ўзгаришлар бўлди?

— Маҳсулотимизга харидорлар та-

Яна шунга айтиб ўтишим лозимки, йилдан-йилга шартномаларимиз сони ҳам кўпайиб бормоқда. Ушбу йилда маҳсулот етказиб бериш юзасидан 250 дан ортқ шартнома имзоландик.

— Маҳсулотларингизнинг асосий буюртмачилари кимлар?

— Маҳсулотларимизни республика дон маҳсулотлари корпорациясининг махсус дўконларида, шахримиздаги «Бешёғоч», Навоий шаҳридаги «Шамс» фирмаларида, «Қорақалпоқ» ҳиссдорлик жамияти ҳамда пойтахтимиздаги барча супермаркетларга етказиб берамиз. Шунингдек, ўзимизнинг фирма дўконимиз ҳам мавжуд бўлиб, аҳолига намунали хизмат кўрсатмоқда. Биринчи кварталда 104 тоннадан ортқ маҳсулот ишлаб чиқардик.

— Ишчи-хизматчиларга яратилган шароитлар қандай?

— Албатта, ҳодимларга яхши шароит яратилган жойда, иш сифати,

ушунга юқори бўлади. Биз ҳам шунга ҳисобга олган ҳолда ишчиларимизга бепул тушлик ташкил этганмиз, вақти-вақти билан маданий ҳордиқ чиқаришга, маънавиятини ошириш учун концертларга боришни ташкил этишга эътибор қаратамиз. Айниқса, Аёллар йилида жамоамиздаги хотин-қизларга бирмунча қўлайликлар яратилди. Корхона ҳисобидан 8 нафар қизни торти, турли пишириқлар тайёрлашга ўқитдик.

Саъй-ҳаракатларимиз ўз самарасини бериб, ишчи-хизматчиларимизнинг сидқидилдан меҳнат қилишлари сабаб бўлмоқда. Айниқса, Абдураззоқ Раҳимов, Абдували Мусаев, Азиза Жабборовна, Фотима Мухаммаджонова сингари пешкадаларимиз муваффақиятларимизга ўзларининг муносиб улушларини қўйишмоқда.

— Келгусидаги режалар қандай?

— Жорий йилнинг иккинчи ярмида Италиядан замонавий қадқоқлаш ускунасини келтириб ўрнатамиз. Бу даврда 100 граммдан 0,5 килограммгача маҳсулотларни чиройли ва беҳирим қадқоқлаш мумкин. Албатта, ана шундай маҳсулотларимизни чет элга сотиш ниятимиз ҳам бор. Шунингдек, корхонамизнинг яна бир филиалини очиб, 10-15 кишини иш билан таъминлаймиз. Фирма-дўконларимизни очиб, аҳолига қўлайлик яратамиз.

Жорий йилда 4 хил янги маҳсулот турини ишлаб чиқардик ва улар харидорларга ёқди. Йил охиригача эса болажонларимиз учун устига инглиз тилида ёзилган ўй ҳайвонлари ва турли мева ва сабзавотлар шаклидаги печеньееларимизни ҳада этимиз. Дастурхонимизни турли ширинликлар билан безаш, ҳар доим янгилик йўлида излашни, интилиш — асосий максадларимиздандир. Ана шунда маҳсулотларимиз ҳар бир хонадонга «кириб» бораверади.

Суҳбатдош Шарифа ИЛЁСОВА.

Маҳалла АРДОҚЛАШГА ҚОДИР

Миллий урф-одатларимизнинг асл моҳиятини биз маҳаллаларда истиқомат қилаётган оилалар мисолда кўралик. Чунки ҳар бир хонадон энг аввало кўркамликни кўчадан бошлайди. Тонгда туриб кўча ва ҳовларларни чинидек қилиб сутуриб-сидириш бобида маҳалла келинлари тенг келадигани йўқ. Айниқса, ҳозирги вақтда «Маҳалла» дастури асосида иш кўраётган оқсоқоллар баланд қаватли уйларида ҳам маҳалла урф-одатларини баравар жорий этмоқда.

Ҳамза туманидаги Иноғом Юнусов маҳалласини кўпчилик яхши билади. Бу маҳалланинг оқсоқоли Қодирхўжа Йўлдошев «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маориф ҳодими» ҳамда «Ўзбекистон оқсоқоли» унвонига биринчи бўлиб сазовор бўлган оқсоқоллардан саналади. Биз Қодирхўжа ака билан маҳаллада амалга оширилаётган ишлар ҳақида суҳбатлашганимизда у киши кўпроқ эътиборни шу маҳаллани

тузишда иштирок этган Жўра Тожиев ҳақида гапиришга қаратди.

— Мен ҳар доим маҳалла идорасига келганимда энг аввало Жўра ва Иноғом оталарни, шунингдек барча шу маҳаллада истиқомат қилиб, ўтиб кетганлар хотирасига тиловат қиламан. Сўнг бугунги кун ютуқ ва ташвишлари борасида иш бошлайман. Биз яқинда маҳалладошларимиз билан йиғилиш ўтказдик. Ташкилий ишда Жўра отанинг фарзандлари, невараче-



валарни яқиндан ёрдам бериб, у киши билан меҳнат қилганлар қизик хотираларни ёшларимизга сўзлаб бериши. Шунда маҳалламиз ўртасидан ўтган Оқдарё ёки Мўйноқ кўчаларидан бири-

битта чиқади. Сабаби Жўра отанинг маҳаллада ишлаган вақти айтиш мумкин бўлган вақти келган. Фронт ортидаги энг қашшати оғирликлар бу ердангиларни ҳам четлаб ўтмаган. Уша пайтда Жўра ота ўзининг ўн беш фарзанди бўлишига қарамай яна тўрт қиз ва бир ўғилни ўз қарамлигига олган. Ана шулардан бугунги кунда тўққиз нафари ҳаёт бўлиб, уларда 73 та набаира, 200 дан ортқ эвара, 135 нафар ҳовар бор. Хуллас, Жўра отанинг авлоди мингдан ошиб кетди. Биз ўзимиз ҳам бобо бўлиб қолган бўлсакда, аммо Жўра отанинг босиб ўтган йўлларини кўзимизга сураимиз. Бугунги кун ёшларига ҳар ишда оқил, доно, урдадоран, зукко бўлишларига қўлимиздан келганча ёрдам бермоқдамиз. Маҳалла ҳудудидан жой олган 3 та боғча, 2 та мактаб, ота-оналар маҳалла билан ҳамкорликда иш олиб бораёلمиз. Маҳалламизда 8,5 минг турли миллатдаги аҳоли истиқомат қилади. «Давр» деб номланган гузаримизда барча тадбирлар ўтказилмоқда. Ёш келинлар ва қизларимиз учун тикувчилик курси очдик. Ун-

да қизлар олти ой ўқиб, диплом олишади. Бу ишни йўлга қўйишда маҳалладаги тадбиркорлар яқиндан ёрдам беришаётир. Шунингдек, маҳалламиз ўзини-ўзи бошқариш тизими борасида иш юритиб, ўз ҳисоб рақамимизга эга бўлдик. Бу ҳисоб рақамига, яъни маҳалла жамғармасига ҳудудимиздаги дўконлардан маблағлар ўтказилиб борилади. Бу маблағ маҳаллани обод қилиш, кам таъминланган, боқувчисини йўқотган ёлғиз қарияларга, болаларга ишлатилади.

Дарҳақиқат, Ватан — маҳалладан бошланади, деб бежиз айтилмайди. Чунки маҳалла, остона, юрт тушунчалари бизларнинг қон-қонимизга сингиб кетганки, унинг номини ҳаммиса ардоқлашга қодир эканлигимизни намоён этишимиз зарур.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

СУРАТДА: оқсоқоллар бир пиёла чой устида суҳбатлашмоқда.

Муаллиф олган сурат.

туғатиш пайтида тумандаги барча мактабларда ўқувчилар билан учрашувлар ўтказдик. Уларга биздаги бор имкониятларни таништириб ўтдик. Бундан ташқари, яна бўш иш ўринлари ярмаркаси ўтказилди. Биз ярмаркани сентябрь ойида ўтказишни мўлжаллаётимиз. Ёшлар билан ишлашни «Камолот» жамғармаси билан биргаликда олиб бораёلمиз. Шунинг учун улар билан ҳамкорликда маҳаллаларда тўғараклар очишни ҳам режалаштириб олдик. Уни ҳам «Уста шогирд» услуби асосида ташкил этмоқчимиз. Бунда шу ердангиларнинг қизиқишлари ўрганилиб, сўнг тўғаракка ёки ишларга жалб қилимоқчимиз. Шу ўринда фуқароларимиз диққатига айтмоқчиманки агарда бугунги кунгача қимда қим иш билан таъминланмаган бўлса, бирорта касбини ўргатиб ёки ўрганмоқчи бўлса меҳнат органига мурожаат қилиши мумкин. Бизда шундай катта имконият мавжудки, ҳар қимчи хоҳлаган касби бўйича хунарга ўргатамиз, ишга жойлаштирамиз. Ёзги таътилда ҳам ёшларни иш билан таъминлаб, «Камолот» жамғармаси томонидан очилган тўғаракларда қатнашиб, хунар ўрганишларига ёрдам берамиз.

Феруза ТўХТАХЎЖАЕВА, Гўлбаҳор МҲИМОНОВА.

Луқма

ВАЪДАЛАР УНУТИЛДИ

Тошкентнинг гарбий чега-расида жойлашган «Октябрь» даҳаси 1966 йилги маъбум қизилдан кейин шаҳар ҳаритасида пайдо бўлган маконлардан. Даҳанинг «Окмачит» маҳалласи фуқаролари умуман турмушларидан хурсандлар лекин айрим маъиший етишмовчиликлар, қусурлар уларнинг юракларини ғаш қилмоқда. Шулардан бири хонадонлар ва кўчаларнинг электр нури билан ёритилиши масаласидир.

Гап шунки, электр симлари ва симёғоч устуларнинг эскирганлигини ёки туман электр таъминоти идораси ҳодимларининг бепарволигини, кейинги 5-6 йил ичида хонадонларда чироклар дам-бадам ўчиб қолаётган бўлди. Бундан аҳоли жабр кўрибгана қолмасдан, хонадонларда ишлаб турган музлаткич, телевизор ва радиоларнинг ишларига ҳам талафот етмоқда. Оқибатда ҳозирги қийинчилик шароитида одамлар моддий зарар кўраётгилар.

Маҳалланинг айрим кўчаларидаги электр симёғочлари эскириб, шикастланиб, омонат аҳволга келиб қолганлиги ҳам бизни кўпдан бугун ташвишга солмоқда. Масалан, Зулфизар 3-торқўчаси билан С. Сайдамнинг кўчаси тўташган чорражадаги симёғочга юк машинаси қаттиқ урилиб, омонатгина туриб қолганлигига кўп йиллар бўлди. Бу орада симёғоч ўз юқининг оғирлигидан ерга анча қўшиб ўтириб қолди. Фақат торто томонга таранг тортилган электр симларига устуни қулаб тушишдан, одамларни фожиадан асраб турибди.

Кўчалардаги симёғочларга чироклар қўйилмаётганлиги кўп ой-йиллар бўлди. Тўғри, бозор иқтисодиёти шароитида қўлган идораларнинг ҳам ўзига яраша қийинчилик ва ташвишлари бор. Лекин, аввалгидай симёғочларнинг ҳаммасига чирок қўймаган тақдирда ҳам бир кўчада лоқал 3-4 та лампочка ёқса бўлади. Бундан ташқари кўчаларда тортилган айрим электр симлари гоҳ қучли шамол кўзғолтиришдан, гоҳ тарақайлаб ўсиб кетган доғ-дараклар силкиншишдан узилиб кетган. Масалан, юқорида тилга олинган Зулфизар 3-торқўчасидан ўтган электр симлари икки жойда (шу қўнанинг 19-хонадони қаршисида ва яна сая юқори томонда) узилиб кетган омонатгина улаш қўнанинг электр симлари бўлиб олиб қолган. Туман электр таъминоти идорасига симёғочларнинг зўр-базўр қад ростлаб турганилиги, у



Езнинг аёни ҳазирама иссиқ кунларида сўлим гўшалар, сув ҳавзалари барчани ўзига қорлайди. Сув тўқинларининг ўзгача мавжиги қалбига ором бахш этади. Шаҳримиздаги «Тошкентленд» кўнгличар боғидаги мовий кўл ҳам бугунда ўзгача жозоба кашф этмоқда. Унга боқиб кўнгли таскин топади.

Рустам Шарипов олган сурат.

Мураббийларимиз

САХОВАТЛИ ҚАЛБ

Эрта тонгда уйғониб, хизматга отланаётган пайтимида биронинга ҳаёлимга бир фикр келди. Ўзиниз бир тасаввур қилинг: инсон мактаб ёшига етгач, мактабга бормаса, ўқимаса, илм олмаса, қандай қилиб оққорани ажрата олиши мумкин?

Масалан олий ўқув юртига кириш учун албатта мактабда олган билим керак бўлади. Ўқитувчи эса бунинг учун қаттиққўл бўлиши, ўқувчиларга ўрнак бўлиши керак. Гап ўқитувчилар ҳақида кетар экан, мен Илҳом Одиллий номи 95-ўрта мактабнинг алгебра ўқитувчиси Раҳматжон Ҳошимовни тилга олгим келади.

— Шу касбга ҳавасни математика ўқитувчимиз уйғотганлар, — дейди Раҳматжон ака. — Ёшлигимда шу касбга жуда қизиқардим. Уни батафсил ўрганиш учун устозимдан билмаган нарсаларимни сўрардим. У киши мендан ҳеч қачон ўз илмларини аямасди. Худога шукр, семимли касбим бор. — Бу касб менга жуда кўп нарсас берди. У менга ҳаётнинг

оғир-енглини енгиб ўтишни ўргатди. Доимо ҳалол, пок бўлишга қорлади. Ёшларга ҳаётда кўпроқ ибрат бўлишни ўргатди.

Мен билим олаётган ўз ўқувчиларимга, барча ёш авлодга шундай тилак тилаган бўлардим: вақт — олий ҳакам дейдилар. Болаларимиз вақтни бекор ўтказмасдан ёшлигидан фақат ва фақат илм олишсин.

— Ҳозирги ёшларимизнинг онгига кўпроқ нима-ларни сингдириш керак деб ўйлайсиз?

— Ёшларимизнинг онгига кўпроқ бугунги ва эртанги кунимизга ишончи, кейинги авлодларимизга ҳам улардан обод ва озода Ватан қолишини уларнинг онгига сингдиришимиз керак. Уларнинг келажақда етук инсонлар бўлиб етишишига ёрдам беришимиз, ўзимиздаги бор билимимизни уларнинг онгига етказа олишимиз лозим деб ўйлайман.

Бир даргоҳда қирқ йилдан ортиқ ўз касбининг садоқатли йўлдоши бўлиб келаётган бундай қалби дарё инсонлар омон бўлишсин.

Маҳфуза ХУҲАЕВА.

Танловлар



«ЭНГ ИБРАТЛИ КЕЛИНЧАК»

Республикамиз пойтахтида Аёллар йили муносабати билан турли хил тадбирлар, кўрик-танловлар бўлиб ўтмоқда.

Ҳозир жойларда «Энг ибратли келинчақ» иккинчи республика кўрик-танловининг Тошкент шаҳри бўйича туманлараро саралаш босқичи бўлиб ўтмоқда. Бу кўрик-танловнинг асосий мақсади оилада ва жамиятда келинчақларнинг маънавий кўриш учун йиғилиши. «Қорасарой», «Тахтапул», «Янги Себзор», «Намуна», «Мекамолини юксалтириш, қайта тикланган қадриятларини эъзозлаш ва урф-одатларни ёшларга етказишда уларнинг ролини оширишга қаратилган.

Кўрик-танлов республика хотин-қизлар қўмитаси, «ЭКОСАН» ва «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармаси билан биргаликда ўтказилмоқда. Яқинда Собир

Раҳимов туманидаги 146-мактаб биносига биринчи босқич — маҳаллалараро кўрик-танловда тумандаги 10 та маҳалланинг гўзал келинчақлари ўз маҳоратларини синаб кўриш учун йиғилиши. «Қорасарой», «Тахтапул», «Янги Себзор», «Намуна», «Мекамолини юксалтириш, қайта тикланган қадриятларини эъзозлаш ва урф-одатларни ёшларга етказишда уларнинг ролини оширишга қаратилган.

СУРАТЛАРДА: кўрик-танловдан лавҳалар.

Равиль Альбеков олган суратлар.



Ибратнома

МАҚСАД

Истироҳат ва уйкуга майл қилмасдан илгари шу уч нарсани эсингизга туширинг. Биринчи: ўйланг, бугун сиздан бирор хато иш ўтди, йўқми? Агар ўтган бўлса, қандай тадбир билан тузатиш мумкин?

Иккинчи: андиша қилинг.

Юртимизда турли соҳанинг фидойилари меҳнат қилади. Айниқса саломатлик посбонлари бўлмиш дўхтирларнинг меҳнати эъзозлидир. Кейинги вақтда юртимиз тиббиётчилари, жарроҳлари хорижликлар билан ҳамкорликда иш юритаётганликлари ва уларнинг чет элларда ишлаб келаётганликлари ҳақида кўп эшитаямиз. Ана шулардан бири ўзбек тиббиётига ўз умрини бағишлаб келаётган ажойиб инсон, Ўзбекистон Фанлар академияси мухбир аъзоси, профессор Уктам Ориповдир. Бу инсоннинг нечоғлик одабийлиги, инсонпарвар ва халқпарвар эканликларини шогирдлари, моҳир жарроҳлар Миржамол Zufаров ва Алишер Азамовларнинг иш фаолиятлари билан танишганимизда, ҳамда ҳамкасблари, шифо олган беморлар фикрларидан англаб олидик.

Зеро, халқимизда «Шоҳ бўлолмасанг, табиб бўл», — деган қадимий нақл бор. Мана шу нақл мен олижаноб инсонлар ҳузурига қорлади.

эмас. Шу босис Қозоғистон Республикасидан келиб шифо тогган фуқаро Илёс Бекетов ўзининг мулоҳазаларини қуйидагича билдирди:

Саломатлик посбонлари

ЖАРРОҲДА БУРГУТНИНГ КЎЗИ

Дастлабки суҳбатдошим Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, академик Ёлқин Тўракулов бўлди.

— Уктам Орипов — машхур олим, жуда улуг жарроҳ, фан ташкилотчиси. Соғлиқни сақлаш ва тиббиёт соҳасида республикамиз халқига қилган хизматлари салмоқли. У кишининг фанга қиритган янгиликлари, тайёрлаган шогирдлари жуда долзарб, актуал мавзуларда иш олиб боришади. Кейинги йилларда Уктам Орипов трансплантология бўйича бир қанча ишларни бажардилар. Қандли диабетни даволашда меъда ости беши оролчаларидан олинган «вета» ҳужайраларини қўчириб ўтказиш ва шу йўл билан инсон организмнинг инсулинга бўлган муҳтожлигини тўлатиш, бу шифокорнинг янги, мақбул тутган йўли. Ҳозир дунёда кўп лабораторияларда бу тадқиқотлар изланилти. Шунини йўлга қўйишда Уктам Ориповнинг муносиби хизматлари бор.

Уктам Ориповнинг ташкилотчилиги, маҳаллий кадрлардан — мутахассисларнинг тайёрлашда жуда катта талабчанлик ва шогирдларига нисбатан ғамхўрлиги, бу ҳам эътиборли. Олим учун мактаб яратиш, шогирдларини етказиш энг катта бахт.

Мен ўйлайманки, у киши шу бахтга эришгандир. Уктам Орипов ҳали фанимизга кўп хизмат қилади. Тиббиёт фанини кўтарилишига, тиббиёт хизматини яхшилашга у кишининг тахрибалари бизга керак бўлади.

Шифокор маҳоратини беморлар баҳолаши бежиз

— Мен академик Уктам Ориповни 1970 йилдан бери биламан. Бу кишининг одамшавандаллиги менга манзур бўлган. Мен яқинларимдан бирини шу кишини қабулига олиб келдим, у кишининг маслаҳати билан фақат операция қилиш йўли қолган, — деганидан кейин биз шу қариндошимизни операция қилдирдик. Кўп вақтдан буён ўрнмай қолган инсонни ўрнидан турғазиб, 10—12 кун деганда юргазиб юборди. Шундан бери биз Уктам Ориповни ўз укамиздек кўраемиз.

Янги фикрларни айтиш жуда яхши. Аммо қаҳрамонимиз билан суҳбатлашасан, ундан ҳам яхши бўлса керак. Биз Уктам ака билан суҳбатлашар эканмиз, салкам ярим асрлик ўз фаолиятларида жуда кўп беморларга даво берганлари ва бу даврда кўп-кўп шогирдларини оёққа турғизганликлари ҳақида ҳаяжон билан сўзлаб берди.

— Ҳар бир инсон босиб ўтган йўлини бир ўйлаб, назар солиб сарҳисоб этиши лозим бўлади. Бир шифокор сифатида менинг ҳам асосий вазифам беморларни даволаш демакдир. Деярли 50 йил мобайнида 10 мингдан ортиқ беморга ўз қўлим билан ёрдам берганимни ва 100 дан ортиқ шогирдларини тайёрлаб, уларнинг янги жарроҳлик кафедраларини, хаттоки институтларни бошқараётганини мени қувонтиради. Бундан мамнун бўлмасдан иложим йўқ.

Ажойиб жарроҳ Миржамол Zufаров ва Алишер Азамовлар эса хирургиянинг, кардиохирургиянинг келажа-

йўли билан даволаш. Мумкин қадар асортасиз ўтказиш. Биз дунёда биринчи бўлиб янги, тикув аппаратини жорий этдик. Ва уни ишла-тиб жарроҳликда фойдаландик. Яна бир нарсас — ҳар ҳолда дунёда бўлса ҳам, бу нарсас ишлатилаётган бўлса ҳам, биз янгича усул билан беморларга ҳеч қандай зарар етказмайдиган томонини ўйлаб, қандли диабет касаллини хирургия йўли билан даволашни ишлаб чиқдик. Ҳозир шу йўл билан 150 нафар беморни даволадик. Натيجаси жуда яхши. Шу сабабли Жанубий Кореядан мутахассислар ушбу усулни Сеулдаги шифохоналардан бирини даволашга ҳам ўргатиб, қандли диабетга йўлқилан беморларни тузатиш ҳақида сурашган. Ҳозирги кунда биз шу ишларга катта тайёргарлик кўраямиз...

Узоқ умр кўриб, сихат-саломат, бардам юрши ниятида бўлсангиз, ширин, тинч-тотув ҳаёт кечир-ишини истасангиз, ишхонада ҳам, уйда ҳам ширин сухан, садоқатли, покдил ва андишалар бўлинг.

Қор аста ёғар, тоғ ҳосил қилар, Дараклар кўтайиб, бот ҳосил қилар. Арзимас кўринган ҳар бир ёмон феъл Юракда катта бир доғ ҳосил қилар.

Дарҳақиқат, одатда жарроҳга бургутнинг кўзи, шернинг кучи, аёлни калби зарур, дейдилар. Биз табаррук бу инсонга уларнинг барчасини тилаб қўламиз.

Суҳбатдош Фатхулло ҲИҚМАТОВ.

ИҚБОЛ ЭШИГИ

Сабр ва сукутдан бебаҳра қолмайлик. Фикримиз ойна-сига оқиллар ишорати ва насихатлари билан сайқал берайлик. Бир ишга киришар эканмиз, аввал ўйлаб, сўнгра у ишни бошлайлик. Шош-қалоқликдан ва енгилтақликдан узоқ бўлайлик. Шунда-

гина иқбол ва давлат эшиги юзимизга очилади, бахт ва саодат гавҳарлари бошимизга сочилди.

АЖАБ САОДАТ

Ярамас, бузуқ ишларнинг эшиклари саноксиздир. Хўшёрлик, сезгирлики сира ҳам қўлдан берманг. Эҳ-

Ҳикматлар мажмуаси «Авесто»да она — аёллар маромига етказиб тараннум этилган. Уларнинг машаққатли меҳнатлари шарафланган, улугланган. «Авесто»нинг семимли аёл образлари ичида Оша ажралиб тур-ради. Оша эзгу қисмат ва эътиқод тўқимасидир. Одамларнинг орзу-умидлари, ният ва хоҳишлари билан ўйрилган.

Инсоният пайдо бўлибдики, одамзот яхшилиққа интилади, эзгуликни орзу қилади. Ошада одамларнинг ана шу истаклари гавдаланган. Китобда семимли Ошага берилган таъриф бежиримлиги билан аж-палиб туради. Айни вақтда унинг шаро-итлиги мадҳ этилган.

Эъзозлаймиз ва ардоқлаймиз Парвардигор Мадада қизини, Барҳайт Валилар синглисини Наботкорлар дониши билан Набот сари элтадир Оша. Ким чорлайди уни йироқдан, Ким чорлайди уни ёвқудан, Сахий-ла айлайдир инъом.

Ҳа, одамлар наздида Оша наботкор-лик тисмоли, қийинчиликларни даф эту-вичи халоскор. У доимо ҳар жойда, ҳаммаша

1999 — Аёллар йили

«АВЕСТО»ДА АЁЛ ТАЛҚИНИ

одамларга эзгуликлар инъом этади. Ошанинг ниятлари пок, орзу-истаклари пок. У фақат яхшилиқни ўйлайди, тўғрилиқни сўзлайди, қиладиган амаллари ҳам фойда-лидир. Шунинг учун одамлар уни улуг-лайди, унга сажда қилади.

Эъзозлаймиз ва ардоқлаймиз Улуғ ҳокимамиз Ошани. Эзгуликлар беради бизга, Саломатлик берадир бизга. Гоят сулув шукратмандидир у, Қудратлидир, гоят қучлидир.

«Авесто»нинг семимли эркиси Оша мух-лисларининг доимо эъзозиди, ардоғиди, ҳурматидадир, чунки у одамларга керак-ли ҳамма нарсани берувчи, билувчидир. Илоҳий Оша шарофатлилик тисмоли си-фатида одамлар қалбиди ашайди. Аёл тал-қинида берилган илоҳий хилқат барча эз-гуликларнинг бунёдкори, яхшилиқларнинг ҳимоячисидир. Шунининг мўллим, чорванинг тўқлиги, еру кўннинг яшнаши у туйайли. Қўт-барақа, эл аро тинчлик Оша туйайли. У ерни яшнатади, йилва-ларни гуллатади. Шунинг учун одамлар унга талпинади, ҳамду санолар ўқиб ар-доклайди.

Мана, яна Оша шарафланмоқда. Сулув Оша, Нурафшон Оша, Фароғ нури таратадир Одамларга у, Шону шукр берадир кимнинг Жонибуса керак бўлса у. Осудалик қотар қулакким Дадил қадим қўйлар Оша Остонасида Асрагайди замонлар бўйи Авлодлари, насл-насабини

Қаранг, азиятлар, «Авесто»да эзгу қис-мат ва эътиқод маъбудаси тисмоли Оша тасвирланапти. Дарҳақиқат, гўзал, сулув, фаришта мисол жонона, одамларга эзгу-лик, роҳат-хузу, фароғат ато этапти. Эз-гу тақдир қисмати қаерга борса, қадам ранжида қилса шу жойда осудалик, шод-лик — хуррамлик палак ёзади, эзгулик-лар куртак отади. Ҳа, илоҳий фаришта авлодларни ва насл-насабларни асрагув-чи, эҳтиёт қилувчидир. Эзгуликлар маъбу-даси Ошанинг қадамидан гул унади, ни-гоҳидан дур сочилиди. У фақат одамлар-ни дейди, фақат одамларга дейди, фикри ҳам одамларда, зикри ҳам одамлардадир. Одамларларликнинг энг чўққисидир — бу!

Яна Оша улугланаяпти ва унинг шаро-фати билан тўқин-сочинлик, қўт-барақа, молу-дунё ривож топапти.

У одамзод ичра илк марта Ҳақиқатга таққилан айтади, Ахуран эҳтиром қилади, Эъзозлади Ўлмас ва Боқий Авлодлари. У дунёга келган кунидан, То улғайиб камол толувунча Шоду хуррам оқди сувар ҳам, Ўсимликлар ўсиб гуркираб.

Уйлари-да қулай, кўрклидир, Ҳайвонлари сонсиз, саноксиз Гўзалдир у умрбоқийдир, — Кимга ёйдош келар бўлсанг сен, Бегубор Оша.

Ҳикмат обидасидаги мазкур қуйма фи-қрларда маъно ва мазмун сероб, кенг кам-ровли фикрларда мантиқ қучли. Одамзот-нинг азалий орзуси адолат, ҳақиқат бў-либ келган. Эътиқод ҳам одамзотга эш, қисмат. Азиз авлиқларни улуглаш аждод-ларимизнинг муқаддас бурчи бўлган. Бу-ларнинг натижаси шарофатли бўлиб, су-вар доимо шарқираб оқади, ўсимликлар гуркираб ўсади. Молу-жонликлари семиз ва сероб, бундай қулайликларнинг таги-да ақллилик ётади. Соф эътиқод, пок ий-мон, эзгу амаллар аждодларимизнинг тур-муш тарзига айлиб қолган.

«Авесто»да аждодларимизнинг турмуш тарзи, яшаш шароити жуда ишончли тас-вирланган. Оиланинг таянчлари ҳисоблан-миш аёллар ва уларга доир жойлари жу-да ҳаётий чиққан. Аёл — хотинларга бе-рилган таърифу-таъсифлар ҳам ўринли.

Ва суломли хотинлари ҳам Ултирадир ётоқда хушрўй,

Тартиб билан терилган сўлим Ёстиқлари-да Олтинлари порлар уларнинг, Порлар зебу зийнатлари ҳам, Билақуқ, шода муңчоқлар. Тўрт қиррали сирғалар тақиб Бир-бири-ла сирлашадилар: «Қачон келар хўжайинимиз? Қачон роҳатланурмиз суюб, Суюмли тан лаззатларидан?»

Мазкур жумлаларни ҳаяжонсиз ўқиёл-майсиз, воқеалар тасвири Сизнинг кўз ўн-гингиздан бир-бир ўтаверади. Вафоли ёр-нинг севгилисини интизорлик билан ку-тиш жараёнлари жонли тасвирланган. Сиз-ни бефарқ қолдирмайди. Мана қаранг:

«Ва суюмли хотинлари ҳам, Ултирадир ётоқда хушрўй».

Ҳа, семимли бўлишда сир-асрор мўл. Севганингиз оламдаги энг хушрўй аёл хи-собланади, гўзаллик маликаси ҳам у, сиз-га беҳисоб хурсандчилик, тенгсиз бахт-саодат ато этади. Висол онларидиғи ху-зур-халоват, дийдорлашишдаги сирли хо-латлар, ҳамма-ҳаммаси танингизга роҳат, жисмингизга олам-олам хурсандчилик ато этади!

Жонзотларнинг жуфтлари билан яқин-лашувидаги лаззатлиш бор ҳақиқат, одамзот ҳам бундан мустасно эмас. Ана

шу ҳаётий жараён «Авесто»да жуда ҳам ўткир қилиб қўйилиб, қойил қоларли да-ражада ишончли тасвирланган. Аёлла-римиз тилида айтолмасаларда аммо ило-ҳий китоб уларнинг дилидагини айтибди:

«Қачон келар хўжайинимиз? Қачон роҳатланурмиз суюб Суюмли тан лаззатларидан?»

каби жумлалар бир қарашда, бир оз андишасизликдай туюлсада; аммо ўйлаб кўрилса, у бор ҳақиқат, агар аёллар ўз жуфти ҳалолларини интизорлик билан ку-тса, уни нимаси ёмон! Суюмли эрларини соғинса, интизорлик билан кутса, бун-чи ҳеч ҳам ажабланидиган жойи йўқ, аксин-ча меҳр-муҳаббат ришталари мустаҳкам-ланади. Жуфти ҳалолгига нисбатан садо-қати ортади. Мазкур жойда ҳам «Авесто» ҳар доимдагидек ҳақ, мутлақо тўғридир. Ҳаётдаги нозик муносабатлар ҳам муқад-дас китобнинг назаридан қочиб кутула ол-маган. «Авесто»да қизларга ҳам баҳо бе-рилиб, у ҳам жуда ҳаётий чиққан. Қизлар — бўлажак оналар, шунинг учун уларга ҳам муносабат билдириб, ҳаётий жиҳа-тларини қаламга олган.

Қўй нисоҳга иштиқ бўлган ғайратли қизлар Сўрасинлар зор-интизор қотан қуларин, Хонадонин бир баҳодир соҳибини ҳам. Қўй жувоилар, ҳомилали хушқад хотинлар Сўрасинлар осонгина кўз ёрмоқларин Сён берурсан, яратурсан ва бахш этурсан.

Улар сўрган бор нарсани. Ёшларнинг қовушиши табиий ҳол, ви-сол онларини лаззатбахш кечиримқизлар ҳар бир йилгит-қизнинг азалий орузи. Ана шу орзуга аждодларимизнинг таъкидла-шича, фақат Тангрига қилинган ибодат-лар орқалигина етишиш мумкин. «Ҳоми-лали хушқад хотинлар ҳам «осонгина кўз ёрмоқлари» учун худудан сўрашлари қайд этилади. Шунда «Сён берурсан, яратур-сан», «бахш этурсан, улар сўрган бор на-рсани» деб қаромат қиладилар. Ҳар икка-ла мисолда ҳам аждодларимизнинг топ-қирлиги, уларнинг зийраклиги қойил қо-ларли даражада тасвирланган. Ошиғига зор маъшукани висолга етишиши Тан-грини инояти бўлиб, бунга эришганлар бот-бот Аллоҳдан рози бўлиб, етказгани учун унга ҳамду санолар ёғдирди.

Эсон-омон кўзи ёриган аёлнинг хур-сандчилиги бир олам эмас, минг олам-дир. Улар ҳам бунинг сабабини Тангри деб билиб, унга талпинадилар, минг марта шукрлар қилиб Аллоҳдан рози бўлади-лар. Ана, азиятлар, «Авесто»нинг муаллиф-лари эътиқод учун, унинг таъсирчанлиги-ни ошириш мақсадида тогган воситалари жуда ўринлидир. Ҳа, буларнинг ҳаммаси яқрираган истеъдоднинг меvasи, бетак-рор талантнинг махсулидир. «Авесто»да-ги воситалар жуда ишончли ва ҳаётийдир.

Оша нафақат одамларни фақат эзгу-ликлар улашувчи, балки келиши мумкин бўлган балоларни даф этувчи балогар-дон ҳамдир.

Мадад бунёд этган Жумла мавжудотдан Даф айлади ташналикни, Очликни-да, муҳтожликни. Мадад ато қилган Бори мавжудотини Халос айлай қарилқдан Ва ўлмидан.

Дарҳақиқат, «Авесто»да аёл—оналарга бағишланган қасидалар сероб, бири-да илоҳий фаришта бўлиб тасвирланса, ик-кинчисиди гўзаллик маъбудаси бўлиб ма-дҳ этилади.

«Бежиз эмаски, — дедилар Йўлбоши-миз Ислон Каримов, — Шарқда Аёлни фариштага қиёс қилишади. Чунки фариш-талар Оллоҳ таоло яратган энг пок, энг бегуноҳ зотлардир».

Умуман, ақли донишлик мажмуаси бўл-миш «Авесто»нинг ибратли томонлари се-роб, ундан одоб ҳавоси уфуради, ҳикмат наволари янграйди. Илоҳий китоб — ин-сониятга беназир хизмат қилаверади.

МусоқУСМОНОВ, Тошкент молия институти профессори.

Саодат ая туни билан уйку-си келмай, ҳар хил ўйлар билан тоғ оштиради. Чунки онанинг дили қаттиқ оғриган эди.

Нега ҳам катта келини Роҳатойнинг туғилган кунига борди. Уч-тўрт кун олдин ўғли Отабек яшанба кунни хотинининг туғилган кунни, меҳмонлар келишмоқчи, сизлар ҳам бординглар кечки пайт, деб укасига ҳам тайинлаб кетган эди. Яқшанба кунни Саодат ая, бормасам ўғлим хафа бўлади, бир кеча ётиб келарман, деб совға хо-зирайла бошлади. 2 та янги қизил гулли чиройли чойкан, 10 та пийлани ўраб, кичик қоғоз кутига жойлади.

Кечга бориб кичик ўғли Воҳиджон билан катта ўғлининг уйига кириб борибди. Эшикни Отабекнинг ўзи очди. Онани ва укасини меҳмонхонага бошлади. Ошхонадан чиқиб келган Роҳатой меҳмонлар билан хушамайгина саломлашиб, кўришди. Саодат ая қай қўш билан кўрсинки, меҳмонхонада 20-30 кишига мўлжаллаб катта стол яратилган. Меҳмонлар яқингича тарқалган. Фақат Роҳатойнинг икки синглиси, икки кўёви ва уларнинг катта-кичик фарзандлари стол атрофида меҳмон бўлиб ўтиришарди. Саодат ая ўтирди.

— Меҳмонлар кетиб қолишди, кимлар келган эди, аттанг, қудаларини кўрмай қолибман-да, анчадан бери кўришмаган эдик, — деди келинига қараб ая.

— Ҳа, ойим, дадам, тоғаларим келишган эди, — деди Роҳатой энаси қотиб. Саодат ая ўғлидан хафа бўлди: «Шунча меҳмонлар келибди-ю, нима учун онасини илгарироқ машинасида олиб келиб уйининг тўрига ўтказиб қўймади. Атай қилгандек, меҳмонлар тарқалгандан сўнг, кечки пайт бординг, деб келди. Наҳотки, бошқалар ўз онасини ҳам азиз бўлса. Аянинг кўнгли оғриди.

Қолган меҳмонлар ҳам тарқалишди. Воҳиджон ҳам онасини қолдириб ўз уйига қайтди. Роҳатой бўлса йиғар-терар билан овора. Ўғли Отабек бироз онаси билан гаплашиб ўтириб, чарчагандан ухлаб қолди. Меҳмонхонада ёлғиз аянинг ўзи қолди. «Негаям келдим, деб ўзини-ўзи қойирди ая. Уйининг тўрига ўтказишга арзимасмиди». Шундай хаёллар билан тоғ оттирди у.

Аянинг хафа бўлганича бор. Шу иккитагина ўғлини қанчалар меҳр билан қийналиб воғта етказди. Ўқитди, ўйлантирди. Турмуш ўртоғи Анвар ака ҳам оғир-вазмин, меҳнаткаш инсон эди. Тўсатдан келган касаллик уни

бевақт бу оламдан олиб кетди. Отабек институтни тамомлаб, катта бир идорага ишга жойлашди. Ўйлади ҳам. Орадан икки йил ўтиб, ишхонасидан янги уй олиб, хотини ва бир фарзанди билан кўчиб кетди. Саодат ая анчагача маънос бўлиб, кўни қолмай юрди. Сўнг иккинчи ўғли Воҳиджонни уйлантирди. Иккита наби-рали бўлди.

Қунар ўтиб, бинойидек юрган келини Зибёда ўзгариб қолди. Тез-тез онасиникига кетиб, икки-уч кун қолиб кетадиган, қайнонасига гап

Турмуш чорраҳаларида

ИККИ УЙГА СИҒМАГАН ОНА

— Йўк, ойи нарсаларни жойлаб яна қайтамиз. У ерда ҳам, бу ерда ҳам тураверамиз, — деди Воҳиджон хотинига бир қараб қўйиб.

— «Бир кунда жойлаб бўларканми, шунча нарсани. Ҳа, борсам борақолай, уйларингни бир кўриб қайтарман», — кўнглидан ўтказди ая.

Шу вақт машинада ўтирган келини Зибёда бирдан машина эшигини очиб:

— Ҳой адаси, бўлақолинг, нима қиласиз қари одамни зўрлаб, оймилар барибир уйларини ташлаб, биз билан «дом»да яшай олмайдиган. Ҳозир кўришлари шартми уйимизни. Жойлашиб олайлик аввал, кейинроқ кўрсатарсиз олиб бориб, — деди ва-жоҳат билан эрига ўқрайиб.

Саодат ая келинидан бундай гапни ҳеч кутмаган эди. Хаёллари остин-устин бўлиб, супагача ўтириб қолди. Воҳиджон бўлса хотинининг гапидан жонланиб, «Ҳа, майли, ундай бўлса, ҳозир сизни уринтириб нима қилдик, жойлашиб олганимиздан кейин борарсиз. Мен кечқурун келаман», — деди-ю машинага ўтириб жўнаб кетди.

Уша кунни Воҳиджон қайтиб келмади. Ая соатни олдиға қўйиб термулиб ўтирди. Аянинг интизор кўзлари то тоғ отгунча юмилмади. Ҳозир ўғлим келади. Албатта келади. Мени ёлғиз қолдирмайдими. Келаман, дедик, ахир. Наҳотки, келмаса. Кичиги у, қаттаси бу бўлса, ая бечора энди нима қилсин...

Шу кунни Саодат аянинг нигорон кўзларидан оққан тинимсиз аламли ёшларга, ғаму ҳасратда ўз-ўзи билан дардлашиб чиққанига ўша тун кўкдаги ойю юлдузларгина гувоҳ бўлидиган ҳолос. Ҳўрларлар бирин-бирин кичириб, одамларни уйғотган маҳалда Саодат аянинг туни билан мижжа қоқмаган кўзлари секин-аста абадийга юмилди.

Дилором ИКРОМОВА.

1999 – Аёллар йили

ИНСТИТУТДА ҚИЗЛАР ДАВРАСИ

— Республикамиз Президенти ташаббуси билан 1999 йилнинг Аёллар йили деб эълон қилиниши турли соҳаларда илм олувчи аёллар ва қизларнинг асл фазилатларини, кашф этилмаган қирраларини очишга, ўзларини ҳар томонлама намоён қилишларига имкон яратди. Яқинда Тошкент давлат юридик институтиди бўлиб ўтган «Қизлар давраси» танлови ҳам институт талаба қизларининг ўз қобилиятларини турли йўналишларда намойиш қилишларига ёрдам берди. Даврада етти талаба қиз иштирок этиб, улар шеърхонлик, рақсга тушиш, ашула айтиш, тор чертиш бўйича қобилиятларини, шунингдек, ҳуқуқ ва тарих соҳасидаги назарий билимларини намойиш қилишди. Жумладан, Шоҳиста Абдурахмонова хоразмча рақсини ўзига хос маҳорат билан ижро этиб залда ўтирганлар олқишига сазовор бўлди. Фотима ва Зухра Аллаёровалар эса дутар чертиб, ўз қалб наволарини ана шу миллий мусиқа асбобида изҳор этдилар. Мухтарама, Лола, Мухайё исмли қизлар шеърхонлик бобида иқтидорларини кўрсатиб, ўзлари иход қилган шеърлардан ўқиб бердилар. Бу шеърлар Ватан ҳақида, Оналар ҳақида, шунингдек ҳозирги кунда долзарб муаммо бўлган фарзандини ташлаб кетаятган баъзи аёллар ҳақида бўлиб, тингловчиларда катта таассурот қолдирди.

Танловда асосий эътибор миллийлик ва маънавий қадриятларимизга қаратилгани учун қизлар ҳар бир чиқишга миллий ва никоҳни қайд этиш органларида ишловчи ходимларнинг либослари қандай кўринишда бўлиши кераклигини ўзлари тиктирган кийимларда кўрсатишди.

Давра ниҳоятда қизгин ўтди ва ҳайбат аъзолари танловда иштирок этган барча талаба қизларнинг иқтидорларини бирдек юксак баҳолашди.

Қизлар даврасини ташкил этишга институт ректорати, шунингдек маънавият ва маърифат маркази, ҳикмодори талабалар билан ишлаш бўлими, танлов ҳоимиси «Файз ҳолдин» ва «Камолот» жамғармалари ўзларининг катта хиссаларини қўшдилар.

Музаффар ДЎСТҚОРИЕВ.

Бу — қизик

КЎНГЛИНИ ЎКСИТМАНГ

Аёлларнинг кўнглини гулдек нозик, дейишади. Шу боис ҳам унинг кўнглига озор етказсангиз, кейин ўзингиз хижолат тортиб, афсусланиб қолишингиз ҳеч гап эмас. Хатто ўзингизни қўйишга жой ҳам тополмай, Днепронетровск вилоятидаги Могилёв кишлоғилик Надежда Лебединанинг турмуш ўртоғи аҳволига тушиб қолишингиз ҳам мумкин.

Эр-хотин ўртасида чиққан арзимеган тортишув жанжалга айланди ва эрининг бақиригидан қаттиқ ранжиган Надежда уйкуга кетди. Аммо барча уринишлар беҳуда кетди, эрининг афсуслари ҳам таъсир қилмади. Аёл роппа роса 20 йил ухлади. Шифокорлар аёлни текшириб кўришиб, унинг соппа-соғлигини айтишди. Надежданинг бундай узок ухлашининг асосий сабаби ўша жанжал оқибатида юзага келган асабийлашув, ўша вақтдаги муҳит деб топилди.

Дилноза ФИЁС қизи тайёрлади.

Биласизми?

ДЕЯРЛИ БОШСИЗ ЯШАШ МУМКИНМИ?

1953 йилнинг ёзида Одесса (АҚШ) шаҳридаги қурилишлардан бирида ажойиб ҳодиса юз берганди.

25 ёшли Моника Баркнинг бошига оғир бетон тўсини тушиб кетди ва беҳуш ҳолдаги қизни касалхонага келтиришди. Операция давомида унинг 30 фойизга яқин бош миясини олиб ташлашга тўғри келди. Шундай ҳолатда ҳам Моника яна 40 йил яшади. Энг қизиқарлиси, аёл ўзининг яхши хотираси ва ақли фикрлашлари билан қолди. Ҳаммадан ҳам ажабланарлиси, у шундан сўнг бирон марта ҳам касалланмади. Барк хоним 65 ёшида тасодифан уйига самолёт қулаб тушгани туфайли вафот этди.

ҚИРОЛИЧА УЧУН СЕЛЬД БАЛИҒИ

Гага савдо қаторлари ва саноатчилари Нидерландия қиролчаси Беатриксга учта пақирда янги тутилган ва енгил тузланган сельд балигини тортиқ қилдилар. Қироллик саройида эса шу муносабат билан катта аънанавий тантанали маросим бўлиб ўтди.

Бундай байрам ҳар йили ўтказилади, Мусика баланд овозда жаранглайди, ҳамма ёқда аттракцион уйинлари ҳамда савдо ярмаркалари ўтказилади. Ҳар бир бурчада эса Голландияда авлоддан авлодга ўтиб келган қатъий рецепт ос-

«02»

КАССАГАМИ ЁКИ КИССАГА?

Транспорт ИИБ коррупция, рэкети ва терроризмга қарши кураш бошқармаси ходимлари томонидан «Тошкент» бекатидаги темир йўл кассаларида тезкор-қидирув тадбирларини ўтказиш вақтида шу ерда чипта сотувчи бўлиб ишловчи, 1960 йилда туғилган Тошкент шаҳар, Мирзо Улугбек тумани, 2-Қорасув даҳасида яшовчи С. Ольга Тошкент — Уфа йўналишидаги поездга нархи 4696 сўм бўлган чиптани Тошкент шаҳар, Локомотив кўчасида яшовчи К.А. Жиренковга тўғрилаб бериб, ундан 207 сўм устамга ҳақ олиб «киссаси»га ураётган пайтда қўлга олинган.

Энди унинг ноқонуний бойиш юзасидан амалга оширган хатти-ҳаракатини терговчилар «баҳолашиб» беришади.

АНВАРШЕРНИНГ «ШЕРЛИГИ»

1974 йилда туғилган А. Анваршерга тақлид қилган шекилли, Гулистон — Тошкент йўналишида қатнайдиган электр поездда келаятиб чипта сотувчи А. Алишерни қалтаклаб, воқеа жойидан қочиб қолган. Иш вақтида бош қисмидан лат ёб жароҳатланган Алишер тиббий ёрдам кўрсатиш учун 2-Тошкент Давлат тиббиёт институтига касалхонасига мурожаат қилганилиги сабабли у ҳақда навбатчи ҳамшира «Тошкент» бекатидаги тармок ИИБ навбатчилик қисмига хабар қилган.

Олиб борилган тезкор-қидирув тадбирлари натижасида ордан ун кун ўтган безори ушланди. Энди Анваршер нега «шерлик» қилиб, «кўён» бўлганини тергов жараёнида тушунтириб берди.

ЗЛАТОВАНИНГ «ЗЛОТИЛАРИ»

Тошкент вилоятининг Чирчиқ шаҳрида яшовчи 1974 йилда туғилган Е.А. Златова Россия Федерациясига қўчиб кетишга батамом қарор қабул қилгани, «Тошкент мол маҳсулотлари саройи» бекатидаги божхона пости орқали контейнерга юкланган уй жиҳозлари ичига жойлаштирилган қўтидаги ошхона буюмлари ичига 20 грамм микдоридаги кўкнори гивандлик моддасини усталик билан жойлаштирилганлигига ўзи ҳам тан берган қўринади. Аммо Ички ишлар идоралари ходимлари билан ўтказилаётган тадбирда уларнинг ўздан ҳам эпчилроқ эканлигига яна бир қарра ишонч ҳосил қилди.

Энди Златованинг қўйган «злотиларини» тўлдириб бошқа юртга қачон қўчиб кетиши номаълум бўлиб турибди.

ҚОЧОҚ УШЛАНДИ

Тошкент шаҳрининг Сирғали — 5 даҳасида яшовчи, 1968 йилда туғилган Б. Назрулло жиноят содир этишга этиб қўйиб жавобгарликдан қочиб юрганлиги учун Ҳамза тумани ИИБ жиноят-қидирув ходимлари таъкиддан қочиб юрганига ҳамаси бир ойлардан ошган эди. Унга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 272-моддаси 2-қисми билан қидирув эълон қилинган эди. Барча жойлардаги Ички ишлар идораларининг ходимларининг диққат-эътиборида эди.

«Тошкент» темир йўл шохбекатида юрган Назруллонинг хатти-ҳаракатларидан шубҳаланган «Тошкент» бекатидаги тармок ИИБ тезкор қидирув ходимлари уни жиноят содир қилиб қочиб юрган шахс эканлигини бир паस्ता аниқлашиб, гумондорни жиноятга яраша ҳазо олиши учун Тошкент шаҳар Ҳамза тумани ИИБ га топширишди.

Ҳақимжон ЮНУСОВ, Транспорт ИИБнинг муҳим ишлар бўйича катта инспектори, милиция капитани.

Бош муҳаррир Акмал АҚРОМОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39, факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари қаида. Нашр кўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. Қоғоз бичими А-2

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимига ёки «Тошкент почтаси»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Руйхатдан ўттиш тартиби: №10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Масъулияти чекланган жамият «Акмал ЛТД» фирмаси

ТУГАТИЛАДИ Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой муддатда қабул қилинади.

Буюртма Г-0536.

Босмага топшириш вақти 11.30

1 2 3 4 5 6

1999 — Аёллар йили

ХОТИН-ҚИЗЛАР МАНФААТИ ТАЪМИНЛАНАДИ

Рустам ШОАБДУРАХМОНОВ,
Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари, Иқтисод ва статистика бош бошқармаси бошлиғи.

Аёллар манфаати йўлида Президентимиз томонидан 1999 йил — Аёллар йили деб эълон қилиниши муносабати билан Тошкент шаҳар ҳокимлиги ўзининг Аёллар манфаатини таъминлаш борасида 1999 йилда амалга ошириладиган чора-тадбирлар дастурини тасдиқлади. Дастур 7 бўлимдан иборат бўлиб, ҳар бир бўлимнинг вазирини тўлиқ бажарилишини назорат қилиш учун комиссиялар тўзилган.

Бу дастурда асосий эътибор хотин-қизларнинг мамлакат сиёсати, иқтисодий ва ижтимоий ҳаёти, ўтказиладиган бозор ислохотларидаги ҳамда жамиятимиз турмушининг маънавий-ахлоқий асосларини мустаҳкамлашдаги мақоми ва мавқеини оширишга қаратилган. Дастурнинг 5-бўлими «Оилада кулай маънавий-ахлоқий оилавий муҳитни, болаларни тарбиялаш шарт-шароитларини, моддий-маиший турмуш шароитларини шакллантиришда аёлларнинг мақоми, ролини ошириш», деб номланган бўлиб, бу борада, қизларни маънавий жиҳатдан оилага тайёрлаш, «Маънавият ва маърифат» маркази, «Маҳалла», «Нуроний», «Қамолот», «Соғлом авлод учун» жамғармалари билан биргаликда шахримиздаги барча туманларда, маҳалла, оила, мактаб ва ўқув юрларида маънавий — ахлоқий муҳитни, болалар тарбиясини яхшилаш мақсадида 50 дан зиёд уй-қўйиш ва кўрик — танловлар ўтказилди.

Оилада моддий шароитни яхшилаш мақсадида шахримиздаги кам таъминланган 20927 та оилага 112,7 миллион сўм, 16 ёшгача бўлган 53256 та оилага эса 359,0 миллион сўм, 2 ёшгача боласи бўлган ишлаганди 22610 та аёлга 122,4 миллион сўм миқдорда нафақалар тўланди.

Ижтимоий муҳофазага муҳтож ҳамда уйда бола тарбияси билан банд бўлган аёлларни ишга жойлаштириш мақсадида 1476 та махсус иш жойлари ташкил этилди. Иш билан банд бўлмаган 746 та аёл қайта ўқитилди, 3005 таси иш билан таъминланди.

«Соғлом авлод учун» жамғармаси томонидан Хиндистон маданияти марказида кам таъминланган ва кўп болали оилалар учун кўрик-тадбирлари ўтказилди.

Хотин-қизлар саломатлигига хизмат қиладиган парҳез таомлар, ярим тайёр маҳсулотлар билан савдо қилиш янада такомиллашмоқда. Айни вақтда шаҳардаги «Истаравшан», «Муборак» оғакатларини корхоналарида кичик «Парҳез таом» заллари

хизмат қилмоқда. Юнусобод туманидаги Матбуотчилар кўчасида куриладиган бинолардан бирида «Парҳез таом» ошхонаси ташкил этиш мўлжалланган.

Тошкент шаҳрининг барча туманларида аёлларга маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида 36 ўринли 16 та сартарошхона, 12 ўринли 3 та кийимларни буюртма бўйича тикиш ва таъмирлаш шохобчалари ва 2 ўринли 1 та кийимларни кимёвий тозалаш шохобчалари очилди. 1999 йил бошидан «Тошкент шаҳар маиший хизмат» уюшмасига қарашли «Меҳржон» санаторий оромгоҳи таъмирдан чиқарилиб, болаларнинг ёзги таътилларида дам олишлари учун шароитлар ҳозирланди. Ушбу оромгоҳ тарбиячилари 5 июндан бошлаб биринчи гуруҳ 350 нафар болаларнинг ўз бағрига олишга муяссар бўлди. Уюшманинг саъй-ҳаракати билан тез кунларда Аёллар йилига бағишлаб «Аёл гузалиги — олам гузалиги» мавзусида шаҳар сартарошлари кўригини ўтказиш режалаштирилган.

Шаҳримизда истиқомат қилаётган ногирон аёлларнинг 59 нафарига ногирон аравачалари, 284 нафарига эшитиш апаратлари, 287 та кўлтиктаёқ ва ҳассалар бепул тарқатилди. Тошкент шаҳрида 206,7 минг нафар пенсионер аёл бўлиб, уларга доимий равишда ўз вақтида пенсия ва нафақалар тўланмоқда.

493 нафар қария аёллар оромгоҳ ва санаторийларда ўз соғлиқларини тиклаб, 215 таси реабилитация марказлари орқали тиббий ёрдам олдилар. 131 нафар ёлғиз аёллар шифохоналарга бириктирилиб қўйилди.

Байрамларга аталиб, маҳалла, мурувват, меҳрибонлик уйлари, кам таъминланган, кўп болали фуқаролар ва ногиронларга 2397,9 миллион сўмлик хайрия тadbирлари ўтказилди. Бундан ташқари меҳрибонлик уйлари, махсус мактаб-интернат тарбияланувчиларига дори-дармонлар, сабзавот маҳсулотлари, тозалаш воситалари билан моддий ёрдам берилмоқда.

Шу кунларда халқаро «Наврўз» хайрия жамғармаси томонидан «Аёл ҳаёти» пул-буюм хайрия лотереяси муомалага чиқарилиб арасида турибди, ундан келадиган даромад муҳтож аёлларнинг эҳтиёжларига сарфланади.

Бундан ташқари юртимиз мустақиллигига 8 йил тўлиши муносабати билан ҳар бир тумандан биттадан кам таъминланган 11 та оилага «Наврўз» савдо ишлаб чиқариш мажмуасида никоҳ тўйлари ўтказиб бериш кўзда тутилган. Мўлжалланган ишларимизни ва режаларимизни қўнғилдагидек амалга оширсак, оиладаги муҳит, моддий-маиший шароитимизни шакллантиришдаги саъй-ҳаракатларимиз беҳуда кетмаган деб ҳисобласак бўлади.

диларини узлуксиз қайта ишловчи саноат ускунаси лойиҳалаштирилди. Шунингдек, Фаргона фуран бирикмалари кимё заводи, Тошкент кимё-фармацевтика заводи каби ўнга яқин йирик корхоналар билан ҳамкорлик йўлга қўйилди. Германиядаги «Гермед», Венгриядаги «Эгис», Чехиядаги «Словакфарм» сингари фирмалар билан амалга оширилган илмий-техникавий алоқалар ҳам ижобий натижа берди.

Кейинги йилларда тажриба заводи бутун бир технологик қурилмаларнинг қатор янги намуналарини тайёрлади. Улар оксидли катализаторлар, таблетка қўрилишидаги адсорбентларни ишлаб чиқаришда ҳам кенг фойдаланилмоқда.

Акбар АЛИЕВ.

лайлиқлар яратилган. Ҳозир яна бир 9 қаватли уй фойдаланишга топшириш арасида.

— Биз Қоратўш даҳасида бир қанча тўққиз қаватли уйлари қуришда иштирок этдик. — дейди 2-ўйсозлик комбинати ҳиссасдорлик жамияти ишбосчиси Тоҳир Бердиев. — 105-ўй, 3-4 хонали 2 йўлдан иборат бўлган 18 та хонадонда яқинда ҳовли тўйлари бўлиб ўтди. Уйлари сифатли қилиб топширишда пайвандчилар сардори Сергей Пак, нурсозлар бошлиғи Исроил Иноғомовларнинг ҳиссаси катта бўлди. 2-бошқарма ишбосчиси Шодиёр Хайитовлар бошлиқ пардозловчилар эса зиммаларидаги топширишни қўйламоқ қилиб муддатидан олдин адо этишди.

Сиз суратда кўриб турган бино қурилишида эса пардозлаш ишлари якунида фойдаланиш учун тахт қилиб қўйилмоқда. Мамлакатимиз мустақиллигининг саккиз йиллиги арасида ҳамшаҳарларимизни ўз бағрига оладиган бу уй пойтахт қурувчиларининг байрамга ўз совғаси бўлади.

(Ўз муҳбиримиз).

СУРАТЛАРДА: икки ишбосчи Тоҳир Бердиев ва Шодиёр Хайитовлар ўзаро суҳбатда. Уларнинг ҳамкорликда иш олиб боришлари тўғрисида яна бир кўркам бинода ҳадемай уй тўйлари бўлиб ўтди.

Темура Курбонбоев олган суратлар.

Соғлом авлод учун

ҲАР БИР БОЛА ЭЪТИБОРДА

таъни эканлиги бугунги кунда ўз исботини топмоқда. Шу боисдан марказда болаларнинг ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан етук бўлишларига эришиш мақсадида юқори малакали мутахассислар, хусусан логопедлар, дефектологлар, психолог ва невропатологлар жалб этилган.

Улар ҳар бир бола билан ало-

қидида алоҳида иш олиб боради. Ҳар қайси боланинг ўзига тегишли бўлган махсус ўқитиш дастури амалга оширилади. Зеро,

ришни кўзда тутадиган махсус Давлат дастурини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарур», деб беҳиж таъкидламаганлар.

июнь — Болаларни химоя қилиш ҳалқаро кун муносабати билан 1,5 минг долларлик ногиронлар аравачаси ҳада этилди.

Марказнинг Низомий номидаги педагогика университети, педагогика ва дефектология факультети қошида ташкил этилганлиги бу ерда тахсил олаётган талабаларга ҳам қулайлик туғдирмоқда. Негаки, эндиликда улар назарий олган билимларини шу ернинг ўзида амалиётда қўллаш имкониятига эга бўлишлар. Бу билан етук мутахассислар тайёрлашга замин ҳозирланди, десак ҳам бўлади. Шунингдек, бу ерда дефектологлар учун малака ошириш маскани вазифасини ҳам ўтамоқда. Улар билан тажрибали логопедлар иш олиб боради. Айни кунларда марказ мутахассисларини услубий адабиётлар билан ҳам таъминламоқда.

Назира НАЗАРОВА.

Саноат

Ўзбекистонда тиббиёт ва микробиология саноатини ривожлантириш йўлида кўриладиган технологик тадбирлар яхши самаралар бермоқда. Ўзбекистон кимё-фармацевтика илмий тадқиқот институти олимларининг изланишлари ҳам ана шу жараён тараққиётига муносиб ҳисса бўлиб қўйилмоқда.

Доривор ўсимликларни қайта ишлаш асосида синтетик дори-дармонлар ва дармондориларни ишлаб чиқариш учун катализаторлар яратиш, каталогик ва бошқа хил жараёнлар бўйича фундаментал ҳамда илмий-техник муаммоларни ечиш соҳасида

ИНСТИТУТ КОРХОНАСИ ИСТИҚБОЛЛАРИ

фаолият кўрсатиб келаётган мазкур йирик марказ ютуқлари халқ ҳўжалигига кенг татбиқ қилинмоқда.

— Юқори самарадор технологик жараёнларни амалга ошириш борасида олиб бориладиган тадқиқотлар автоматик бошқариш, тузилмаларини кимё-фармацевтика маҳсулотлари ва оралик моддалар ишлаб чиқаришга йўл очиб берди. — дейди институт директори Хурсанд Маҳмамов. — Илмий муассасамиз таркибида махсус тажриба заводининг ташкил топиши хом ашёни ишлаш, самарадор технологияларни саноатга татбиқ этиш имконини берди.

Мазкур корхона технология, механика цехларида эга. Завод янги технологик жараёнларни тайёрлаш, синаш, катализаторларни тажриба ва саноат миқёсида ишлаб чиқариш борасида ҳам қўй тажриба ортирди.

Институтимиз олимлари тадқиқотлари натижалари асосан шу завод цехларида амалиётга жорий қилинмоқда. Катализаторларнинг фаоллигига оид илмий янгиликлар ҳам корхона ишлаб чиқаришида ўз аксини топмоқда.

Чигит қайта ишланганидан сўнг қолган саноат қиндиқларидан оксиген бой ун олиниб, улардан озуқа модда си-

фатида антибиотиклар тайёрлашда қўлланилиши ҳам мана шу тажриба заводида юзга келди. Пахта момидан олинган фаоллаштирилган кўмир бугунги кунда тиббиётда муҳим шифобахш препарат бўлиб хизмат қилмоқда.

Аспирин ишлаб чиқариш саноати қийинчилигини қайта ишлаш учун мўлжалланган — қуввати йилига 530 тонна бўлган саноат ускунаси Новокузнецкдаги «Органика» корхонасида қурилди. Институт тадқиқотчилари бунга асос бўлди.

Чимкент кимё-фармацевтика заводи билан ҳам алоқа боғланди. Натижада бу корхонада гидрохлорид қичкин-

лайлиқлар яратилган. Ҳозир яна бир 9 қаватли уй фойдаланишга топшириш арасида.

— Биз Қоратўш даҳасида бир қанча тўққиз қаватли уйлари қуришда иштирок этдик. — дейди 2-ўйсозлик комбинати ҳиссасдорлик жамияти ишбосчиси Тоҳир Бердиев. — 105-ўй, 3-4 хонали 2 йўлдан иборат бўлган 18 та хонадонда яқинда ҳовли тўйлари бўлиб ўтди. Уйлари сифатли қилиб топширишда пайвандчилар сардори Сергей Пак, нурсозлар бошлиғи Исроил Иноғомовларнинг ҳиссаси катта бўлди. 2-бошқарма ишбосчиси Шодиёр Хайитовлар бошлиқ пардозловчилар эса зиммаларидаги топширишни қўйламоқ қилиб муддатидан олдин адо этишди.

Сиз суратда кўриб турган бино қурилишида эса пардозлаш ишлари якунида фойдаланиш учун тахт қилиб қўйилмоқда. Мамлакатимиз мустақиллигининг саккиз йиллиги арасида ҳамшаҳарларимизни ўз бағрига оладиган бу уй пойтахт қурувчиларининг байрамга ўз совғаси бўлади.

(Ўз муҳбиримиз).

СУРАТЛАРДА: икки ишбосчи Тоҳир Бердиев ва Шодиёр Хайитовлар ўзаро суҳбатда. Уларнинг ҳамкорликда иш олиб боришлари тўғрисида яна бир кўркам бинода ҳадемай уй тўйлари бўлиб ўтди.

Темура Курбонбоев олган суратлар.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси юртимиз истиқлолга эришгач, мустақил равишда фаолият кўрсатиб дунёга танилиб бораётган навякирон авиакомпаниялардан. Биз авиакомпаниянинг учирини таъминловчи мажмуа фаолияти билан яқиндан танишиб, бу ерда парвозларни хотиржам амалга оширишда зарур бўлган барча тиббий, фазовий кўриклар муҳайё этилганлигини шохид бўлдик. Учирини таъминловчи бу мажмуанинг директори Эркин Ҳуломоғовнинг таъкидлашларича учувчиларни тайёрлаш барча мамлакатларда бўлган каби бизда ҳам қадри ва қимматли соҳа саналади.

Ўзбекистон ҳаво йўлиларида

Йўналишлар қамрови кенгаймоқда

— Эркин ака, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси таркибидagi халқаро йўналишлар ҳақида газетхоналаримизни хабардор этсангиз.

— Юртимиз мустақил бўлгандан кейин бизнинг «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси ҳам мустақил иш олиб борапти. Давлатимиз раҳбарияти шахсан Президентимиз томонидан фуқаро авиациясини ривожлантириш учун катта эътибор берилиб келинган. Кейинги 6-7 йил мобайнида биз Фарбий Европа самолётларини ўзлаштириш бўйича самарали ишларни амалга оширдик. Бу ишларга «Ўзбекистон ҳаво йўллари» Миллий авиакомпаниясининг раҳбари Арслон Рўзметов ҳам учувчи сифатида, ҳам раҳбар сифатида бош бўлиб келаяптилар. Масалан: Лондон, Париж, Амстердам, Франкфурт, Афина шаҳарларида ҳаво йўналишларимиз бор. Бу йўналишларда учимиларни бошлаганимизга ҳам 5-6 йил бўлиб қолди.

Бундан беш-олти йил аввал Европадаги бирор мамлакатнинг тайёрагоҳига «Ўзбекистон ҳаво йўллари» экипажи деб чиқадиган бўлсак, кўпчилик билмас эди. Ҳозир мен ўйлайманки, дунёдаги барча китъаларда бизнинг компаниямиз орқали республикаимизни билишди. Чунки, биз учиб бораётган экипаж билан ердан туриб, радиоалоқада бўлганимизда доимо Ўзбекистон номи чиқади. Ававал Ўзбекистон, кейин рейс рақами. Бизнинг тайёралимизни нафақат Европа, Америка шу билан бирга Осиёнинг йирик давлат пойтахтларига учмоқда. Масалан, Сеулга, яқинда Япониянинг Нарина шаҳрига ҳам рейс очдик. Хитойнинг пойтахти Пекинга, Малайзиянинг пойтахти Куала-Лампур, Таиланднинг пойтахти Бангкок шаҳарларига ёки Араб давлатлари, Эрриёдаги чартер рейс асосида очилган. Бундан ташқари Жиддага рейс-ларимиз бор. Покистоннинг Лоҳур, Қарачи шаҳарларига училди. Туркиянинг Истанбул шаҳрига учяпмиз. Юк ташиш тайёралимиз Жанубий Америка, Африка қатъаларига, яқинда Австралияга ҳам рейс очилди.

— Эркин ака, дийримиздан узоқ масофаларга учадиган ҳаво кемалари хорижлар келтириляпти. Ана шу кемалар ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— 1993 йилда Европада ишлаб чиқарилган А-310 тайёрасини олган бўлсак, кейин 1996 йилда яна иккита АКШда ишлаб чиқарилган «Боинг-767» тайёраларини ол-

дик. Шу 1996 йилда маҳаллий йўналишлар ва яқин масофаларга учадиган Англияда ишлаб чиқарилган — «ЭРЖ-185» тайёрасини ҳам олганмиз. Мана бу йил яна иккита «Боинг-767» тайёраларини олишни мўлжаллаб турибмиз. Бу ҳаво кемалари ўз кўрсаткичлари билан бизнинг аввалги тайёраларимиздан анча устунилиги бор. Ёқилини тежаш, узоқ масофаларга учиб жихатларидан мукамаллиги сезилиб туради.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниямиз парвозларини таъмин этиб келаятган моҳир учувчилар, ҳаво кемаларининг ажайиб сардорлари ҳар қандай русумдаги тайёраларни пухта бошқаришни, аввало қоммунотер орқали ўрганиб чиқадилар. Синов имтиҳонларидан ўтгач улар Германиядаги ва Жанубий Кореядаги учиб марказларида малака ошириб қайтадилар. Учувчилар ишига борт кузатуви кизлари яқиндан қўмақ бериб келади. Фурсатдан фойдаланиб, учимини таъминловчи мажмуага қарашли борт кузатувчилар бўлимининг инспектори — Нилуфархон Саидхўжаевани суҳбатга тордик.

— Нилуфархон, ўз касбингиз ҳақида нималар дея olasiz?

— Узингизга маълум, Ўзбекистонда ҳаво йўналишларидан бошқа мамлакатларга транспорт воситамиз йўқ. Шу соҳада 9 йилдан бери ишлаб келаман. Кейинги 4-5 йил ичида кўп мамлакатларга чиқдим. Масалан: Германия, Англия, Осиё мамлакатларидан Саудия Арабистони, Таиланд каби мамлакатларда бўлдим. Менга касбим ёқади, шу касбни эгаллаганимдан жуда хурсандман. Ўзбекистонимизни дунёга таништиришда бизнинг авиакомпаниямизнинг ўрни беқисқилгидан фахрланаман.

Биз қайси давлатларга бормайлик, учувчилар, юрт кузатувчилар биринчи бўлиб боришди. Шундай давлатлардан Америкага учиб борганимизда у ердаги ўзимизнинг ўзбекларимиз, уша ерда туғилиб, ўз тили, урф-одатларимизни ўқутмаган ўзбеклар, бизларни биринчи бор кўтиб олишди. Уларнинг севинч кўз ёшларини кўрганимда, шундай юрт фарзанди эканлигимдан ғурурланиб, тезроқ Ўзбекистонга қайтиш истаги туғилган эди.

Ха, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпаниясининг олтин қанот қушларида парвоз этиб, бутун жаҳон билан танишиш имконияти туғилишини барчангизга истаб қоламиз.

Фатхулло ҲИҚМАТОВ.

Ишдан қайтар эканман, автобусда бир ёшгина аёл билан ёнма-ён ўтириб қолдик. Шунда у мени деярли ҳар доим транспортда кўришини, менинг бирор жойда ўқиб ёки ишлашимни сўраб қолди. Ишлашимни билгач эса «Ҳа, сизга ўқиб давлат ишида ишловчиларга мазада, ҳафтанинг маълум бир кунинда ишлаб, маълум бир кунинда дам олсангиз, оила даврасида, театр, концертларда бўласиз» деб қолди.

Шундан сўнг ўзининг «Фарҳод» бозорига картошка, пийёз сотишини, кунига уч, тўрт минг сўмдан фойда қилишини, агарда бундан ҳам кўра «ас-тойдил» ҳаракат қилса беш, олти минг сўм ишлашини мақтаниб таъкидлади.

Маълум бўлишича, бу аёл ҳар кун тўнг саҳар соат 3-4 ларда уйдан бозорга кетар, кеч-қурунлари эса 8-9 ларда уйга кириб боради экан. У менинг кунига уч-тўрт минг сўм пул топаман деган гапидан ҳайратланганимни кўриб, «Ҳа, энди

норозилигига учраш уят бўлмасо эркак кишига уят бўлса. Гап орасида аёл фарзандларининг ҳаммаси қўз эканлигини бироз ҳафтарчилик билан гапириб қолди. Шунда мен беҳиштиёр агарда сиз тарозидан урмай тўғри тортиб берсангиз ва шундан сўнг Худодан сўрасангиз, сиз албатта ўғил фарзандли бўласиз деганимни биламан, ҳамроҳим ҳаяжонланиб вой тавба, бундан ўн, ўн беш кунлар бурун бир одам ҳам худди шу гапларни айтган эди, дея таъкидлади.

Мулоҳаза

БЕКАТДАГИ НОИНСОФ

қаловини топса қор ҳам ёнади», деди. Кейинчалик маълум бўлишича, унинг мана шундай пул топиш йўлидаги асосий «қалов» тарозидан уриб қолиши экан. Одамлар ризқини қийиб, ҳаммани норози қилиб шунча фойда кўрганда кўра, ҳеч қандай галваларсиз, тарозидан тўғри тортиб бериб, кунига 500-1000 сўм пул топсангиз бўлмайди», деганимда, бўлардику, бироқ ўн йилдан буён шундай савдога ўрганиб қолган бўлсам, агарда сиз айтгандай 500-1000 сўм ишласам, унда кечаси алаҳсираб чиқмайманми, дея беҳадларча ҳиритилгай бошлади. Тавба, наҳотки бу сингарилар тарози ҳақида икки дунёда ҳам тинч қўйма-слигини, тарозидан уриб қолиш энг улуг гуноҳлардан бири эканлиги ҳақида Қуръони каримда ҳам таъкидланганлигини билмасалар.

Аёлнинг оиласи, фарзандлари ҳақида гап очилганда у «худога шукр, бешта фарзандим бор, каттаси 6-синфда, кичиги эса 2 ёш бўлди. Турмуш ўртоғим «уй бекаси», уйда болаларга қараб ўтирадими», деди. Ҳамроҳимга «Турмуш ўртоғингиз, ҳеч қарда ишлайми уйда ўтирар экан, ундан кўра сингизнинг ўринингизга бозорга чиқсалар бўлмайди» деганимда «Йўқ, бунинг асло иложи йўқ. Агарда турмуш ўртоғим эркак киши бўла туриб тарозидан уриб қолса уят бўлади», деган гапни айтди. Тавба, наҳотки аёл кишига бозорда терлаб-пишиб қоп орқалаб юриш, ҳамманинг

Юқорида айтиб ўтганимдай аёлнинг эри уйда беш нафар қиз фарзандларининг тарбияси билан шуғулланар экан. Аслида эса мусулмончилиқда қизлар тарбиясига отадан кўра кўпроқ оналар масъул эмасмикан? Ахир оталар ҳар доим ҳам қизлар кўнглидаги гапларни биларвермайдилар-ку. Ҳозирда айрим турмуш қурган қизларимизнинг рўзгоридagi аризмас майда-чуйда ишларни ҳам рисоладагидек урдалай олмасликлари натижасида орадан ҳеч қанча вақт ўтмай ўртада низо пайдо бўлиши ҳам «уй бекаси» оталар тарбиясини олганликлари оқибати эмасмикан?

Аёл бекатда тушиб қолар экан, у менинг «Фарҳод» бозорига боришимни ва мента тарозини тўғрилаб картошка, пийёз тортиб беришни қайта-қайта таъкидлади. Мен эса нафақат мента, балки барча харидорларга тўғри савдо кўрсатиш лозимлиги, ана шундангина юқоридаги ниғоти ижобат бўлишини яна бир бор ҳазил аралаш эслатиб ўтдим. У эса қизиқ экансизку, агар мен бу ишни қилсам бошқа шерикларим бозорни бузаётганлигим учун норози бўлмайди, деди. Наҳотки, харидорни ранжитмай савдо қилиш бутун бозорни «бузиш» бўлмас? Ахир айнан биргина «Фарҳод» бозорининг ўзида, ҳуусан, қўруқ мева, ер ёнғок билан савдо қилувчилар орасида унрайди, тарозидан уриб ҳамманинг ас-бнни бузганиларни ким деб атаса бўлади?

Наргиза ПИРНАЗАРОВА.



Қурилиш

ШАҲРИМИЗ КЎРКИГА КЎРК ҚЎШАДИ

Пойтахтимиз мустақил республикамизнинг саккиз йиллиги байрами арасида янада кўркамлашиб бормоқда. Савдо, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари билан бир қаторда ўнлаб бири-биридан кўркам турар-жой бинолари қад кўтармоқда.

Болаликдан ногирон ҳамда ривожланишда нуқсон бўлган болаларга коррекцион педагогик ёрдам бериш марказида бугун давр талаби билан ҳамқадом иш олиб борилаётган, десак адашмаймиз. Марказ фаолияти ва у ерда иш олиб бораётган мутахассислар ҳуусида марказ директори, педагогика фанлари доктори Лола Мўминова қуйидагиларни гапириб берди.

— Марказ нутқида, эшитиши, кўриш қобилияти ва интеллектда нуқсон бўлган болалар ва ўсимчиларга ёрдам бериш мақсадида тузилган, — дейди Лола Мўминова. — Унинг асосий мақсади ривожланишдан ортада бўлган болаларга таъхис қўйиш, нуқсонларини бар-

тарф этиш, мактабга, ўқишга тайёрлаш ва ҳаётга йўналтиришдан иборат.

Соғлом авлод — соғлом жамият

хидида алоҳида иш олиб боради. Ҳар қайси боланинг ўзига тегишли бўлган махсус ўқитиш дастури амалга оширилади. Зеро,

Президентимиз Исроил Каримов Олий Мажлиси XIV сессиясида «Шунингдек, ногирон болаларни тиббий-ижтимоий жиҳатдан реабилитация қилиш бўйича болалар ногиронлигининг олдини олиш, уларга тиббий, ижтимоий жиҳатдан мадад бериш ва меҳнат қобилиятини тиклаш, касб ўргатиш ва сўнгра ишга жойлашти-

ришни кўзда тутадиган махсус Давлат дастурини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарур», деб беҳиж таъкидламаганлар.

Бундан ташқари марказ ўртасида дефектология билимларини ома онгига сингдириш борасида ташвиқот ишларини ҳам олиб боради. Ота-оналар учун эса ногирон — нуқсонли бўлган болаларни тарбиялаш учун зарур маслаҳат ва амалий ёрдам берилади

Дунёдаги энг қадимги ёзма манбалардан бири ҳисобланмиш — «Авесто»да ҳалоллик баланд пардада қуйланган. Илоҳий манбада тозаллик, поклик, тўғрилиқ, эзгуликлар қойил қоларли даражада мадҳ қилинган бўлиб, уларнинг ажралмас бўлаги ҳисобланмиш — «ҳалоллик» ҳислати ўз жойида, ўз ўрнидадир. Инсон ички оламнинг бойлиги ҳисобланган ҳалоллик доимо одамзот диққат-эътиборида бўлган. Ҳалоллик ҳислати инсоният тарихидек жуда узок, машаққатли, оғир йўлни босиб ўтиб сайқалланди, жилоланиб маъно ва мазмунни тўлишти. Ҳалоллик зийнатининг такомиллашувиде «Авесто»дек муқаддас манба муҳим роль ўйнайди. Илоҳий манбанинг бошидан охиригача тўғрилиқ, поклик, ҳалоллик фазилатларининг руҳи кезиб юради. Ҳалоллик ҳалол бўлганлиги учун аждоқларимиз томонидан эъзозланган. Ўз даврининг буюклари маъмур фазилатини шарофат, дилбар жумлалар битганлар, бетақдор сўз тизимларини ошурта этганлар. Дуру ҳақиқатлар ҳазинасида сақланган дурдоналар ичида ҳалоллик ҳислати

Муътабар манбанинг ҳар сатридан ақли-донилиқ, зукколик аломатлари ярқирайди. Бу ҳаммаси эмас. «Авесто»даги барча жумлалар аниқ мақсадни қўзлаган, ўзига яраша маъно ва мазмун касб этади. «Барсам»га келсак зардуштийликда ҳамду сано пайтларидан анор шохчаларидан ясалган елпигичга ўхшаган восита — илоҳий анжомлардан ҳисобланган. Анор шохчалари ҳам беҳиз танланмаган ҳосилининг шиғобахшлиги ҳеч кимга сир эмас, пўстлогидан турли доридармонлар тайёрланганлиги ҳам рост. Демак, унинг шохчаларида ҳам қандайдир сир-синоат борга ўхшайди. «Хован» ичимлиги кишиларни бақувват, гайратли, шоирга илҳом, жангчиға довораклик уйғотади, ҳамда куч-қудрат, кайфичоғлик бахшида этадиган, мастлик, эмас, аксинча, инсон фаолиятига ижобий таъсир қиладиган, унинг соғлиғини мустақамлайдиган малҳам бўлган. Шунинг учун ҳам аждоқларимиз ҳовани илоҳийлаштирганлар. «Янги соғилган сунти» таърифлашнинг менимча ҳоҳати йўқ, унинг шиғобахшлиги, одамзот учун бебаҳо-

Истеъдодни табиат инъом этади. Табиат — буюқ, у ўз буюқлигини ҳис қилиш учун истеъдодли инсонларни яратмади. Истеъдод чакмақлари тошларни тиллаб бўлса-да, ўзини намоён этади.
Наима Пулатова... Ўзбекистон халқ артисти... Ўткир овоз соҳибаси. Унинг Муқимий номидаги мусиқали театр саҳнасида маҳорат ила яратган роллари Нурхон — «Нурхон», Ҳайтхон — «Фарғона тоғ отгунча», Ширин — «Фарҳод ва Ширин», Холисхон — «Паранжси сирлари», Алим — «Момо ер», Зеби — «Қизбулоқ», 60-70-80-йилларда у ижро этган «Қора қўз» радиоэстаповкасидаги мадмуноқор қўшиқлар, «Муножот», «Айлаани» каби қўшиқлар томоабинлару муҳлислари қалбиде мустаҳкам ўрнатиб қолган.
Наима опа билан узок суҳбатландик. Улар қимтиниб, кимтарона ўзлари ҳақида сўзлайдилар.

— Наима опа, билишимизча, санъат сизга ота-онадан мерос. Шунинг учун ҳам сиз санъатга жуда эрта меҳр қўйгансиз.
— Ҳа, ҳақиқатан ҳам шундай. Мен Тошкентнинг Қорғиди маҳалласида воғега етганман. Бобомни Исмаилов заводида дейишарди. Отам Қудрат Тошқужаев, онам Халимахон Исмаилов ва созанда, ҳам онамдан бўлишган. Отамнинг найда «Чули Ирок»ни чалганлари, онамнинг «Ҳалима» спектаклидаги Ҳалима арийсини ижро этганлари ҳамон қўлоқларим остида жарангайди. Бундан ташқари синглим Нафиса Тўхтаева, укам Қожибухон Исмаиловлар ҳам санъаткор.
Тўғри, мени оиламиздаги муҳит санъат йўлига етаклади. Лекин ота-онам менинг санъаткор бўлишимга қарши бўлишган. Урта мактабни тавоммаган йилим гарчанд ҳужжатларимни Тошкент театр ва рассомлик санъати институтига топширган бўлсам-да, уйдагиларга Пединститутга топширдим, ўқитувчи бўлам, деганман. Имтиҳонларни топириб, ўқини бошлаганимдан сўнггина онамга олийгоҳда Ўзбекистон халқ артисти, профессор Раззоқ Ҳамроев устaxonасида тахсил олаётганимни айтганман. Ўқийдиган бўш пайтларимда Муқимий номидаги театрга келиб, тажриба орттириб омавий саҳналарда чиқа бошладим. Мана шунга ҳам қирқ йил бўлибди.
— Устоз кўрмаган шоғирд ҳар макомга йўрғалар дейишади. Сизнинг ҳам шу даражага етишингизда устозларингизнинг ҳам озми-кўпми ҳиссалари бор. Сиз кимларни устозингиз дея тилга олишини истардингиз?
— Ҳа, устоз сўзини тилга олишингиз билан кўз олдим-



Диллашуэ
ОРЗУЛАРИ
УШАЛГАН АЁЛ

лилова, Турсунхон Жаъфарова, Фароғат Раҳматоваларни устозларим деб тилга олишни истайман. Лекин, барбиров асосий, талабчан устозим, турмуш ўртоғим — Суръат ака Пулатов.
— Дарҳақиқат, Суръат ака билан бир жойда ишлашингиз яхшимиз. Баъзан одамларнинг эр-хотининг бир жойда ишлаши бўлмас экан, деган гап сўзлари ҳам қўлоққа чалиниб қолади.
— Синглим, биласиз, санъаткорлик машаққатли касб. Бундан ташқари улар доим элнинг назарида бўладилар. Менинг назаримда эр-хотининг бир жойда ишлаши яхши. Чунки улар ҳар доим ҳамкору ҳамнафас.
— Сир эмас, ҳар бир театрининг, умуман, ўзбек театрининг ижодий парвози биринчи навбатда сахналаштирувчи режиссёрга боғлиқ. Тўғрисики айтсак, бундай макомдаги санъаткор ноб ҳодисалар жумласига қиради. Сиз санъат йўлинингизда қайси режиссёрлар билан бирга ишлагансиз? Айни кунда касблари актёрлик бўлатури, ўзлари спектакль сахналаштириб, режиссёрлиқни даъво қиладиган инсонларга нималар дея оласиз?
— Мен санъат йўлимада яхши, талантли режиссёрларга учрадим десам муболага бўлмайди. Санъаткорлар ҳаётида режиссёрлар жуда катта роль ўйнайди. Режиссёрлар Раззоқ Ҳамроев, Абдурашид Раҳимов, Бахтиёр Ихтиёров, Маргарита Фурман, Шура Малина, Носир Отабеов, Фустам Маъдиевлар менинг ижод кирраларимни янги-ангила-рини кашф этишган. Наза-

римда режиссёрнинг қалб «ойна»си бўлади. Улар уша «ойна»га қараб қайси актёрнинг қайси ролда ўйнай олиши мумкинлигини кўриб туришади. Режиссёр актёрнинг юрагини, дилини тушуниши керак.
— Наима опа, баъзан саҳнада бир сафар кулсангиз, бир сафар йиғласиз. Тўғрисики айтинг саҳнада ростдан ҳам йиғлайсизми ёки?
— Йўқ, ёлгондан йиғлаб бўлмайди. Агар сиз саҳнада яратадиган қаҳрамонингизни юракдан берилиб ўйнасангиз ўз-ўзидан кўзингиздан ёш қуйилиб келаверади. Мана, қаранг «Девона»даги Жамила нақадар ҳаётли образ. Уни ролда эмас, ҳаётида фожиясини ажитсангиз ҳам йиғлаб юборасиз-ку!
— Демак сиз ўзингизни «эсдан чиқариб» тураркансиз-да?
— Ҳа, мен саҳнада Наима Пулатовани «унутаман».
— Биламан, саҳнада жуда кўплай қўшиқлар ижро этгансиз. Лекин ўзингиз сўйиб айтадиган қўшигингиз борми?
— Ҳа, албатта. «Муножот» шундай қўшиқ. Мен бу қўшиқни 1974 йилдан буён қўлайман. Режиссёр Бахтиёр Ихтиёров «Жоним Фи-до» (Иброҳим Раҳим асари) спектаклини саҳнага олиб чиқди. Шу спектаклнинг ўр-тасида «Муножот» қўйилгани керак эди. Ўргандим. Бир сўз билан айтганда, Берт Давидова ва Барно Исҳоқовадан сўнг бу қўшиқ менинг их-роимда яна қайта тугилди.
— Ушалмаган орзуларингиз борми? Баъзан санъаткорлар билан суҳбатлашганимизда фалон ролни ўйнамоқчи эдим, лекин энди ёшим ўтиб қолди, деган афсус-надоматли сўзларни ҳам эшитиб қоламиз.
— Йўқ, мен нимаики ниёт қилган бўлсам, ҳаммасига эришдим. Олийгоҳни битириб келганимдан буён то шу кунга қадар театрга керакли инсон сифатида хис қиламан. Кўп йиллар факат бош қаҳрамонларнинг образларини талқин этдим. Албатта, уларга бахони томошабин бера-ди. Ойлада ҳам бахтлиман. 5 фарзанднинг онаси, 11 на-биранинг бувисиман. Фарзандларим санъаткор бўлиш-мади, бундан ҳеч афсус қил-майман. Чунки уларнинг қайси касбда ишлашларидан қатъий назар мен улар учун онаман ва бундан фахрланаман.
— Бадиий адабиётга муносабатингиз қандай? Қайси китобни ўқини яхши кўрасиз?
— Саид Аҳмадининг «Уфқ» романини қайта-қайта муто-лаа қилишдан қарчамайман.
— Эндигина санъат йўлига кириб келаётган ёшларга қандай тилакларингиз бор?
— Ўзингиздан каттани ҳам, кичикни ҳам бирдай ҳурмат қилинг. Сойиб Хўжаевдек, Ҳамза Умаровдек ноб ис-теъодлар ишлаган даргоҳ-да ишлаш сизларга ҳам на-сиб этсин!

Сухбатдош
Маълумат НАБИЕВА.

Шарқ гурдонлари

Оз-оз ўрганиб Домо бўлар...

◆ Эй азиз, араблар орасида «Бахиллик олов-дир» деган мақол бор. Чунки бахиллик ўз соҳибини ғам ўтда ёндирди. Араблар бировни бахилликда айбламоқчи бўлсалар, уни «Нодир бахил» дейди-лар. Бу сўзнинг келиб чиқишига Нодир исмли киши сабаб бўлиб, унинг тарихи қуйидагича экан. Айтиш-ларича, Бани Билал қавми орасида Нодир исмли киши бўлиб, у бахилликда маълум ва машҳур бўл-ган экан. У ҳар кунни ўз туяларини сўғориш учун қу-дукдан сув тортиб олар, қудуқ ёнидаги ҳовузчага қуйиб сўғорар ва туялардан ошиб қолган сувни хо-вуздан яна қайтиб олиб далага сепиб юборар ёки ор-тиқча сувни ифлослаб қўяр экан. У ҳар кунни шу одатини такрорлашини қўймас экан. Унинг яна бир қилиғи бўлиб, туялар тезагини тепалаб, туяроққа аралаштириб юборар экан. Чунки тезакдан ўтин си-фатида бошқалар фойдаланишини хоҳламас экан. Шунинг учун уни «Нодир бахил» дейишарди. Ўша кундан бошлаб ким бахил бўлса уни «Нодир бахил» дейиш одат тусига кириб қолибди.

Мухаммад ЖАБАЛУДИЙ.

◆ Бахил одамга ҳамма одам ёмон бўлиб қўрина-ди.

Бахил учун дунёда роҳат йўқ,
Бахилнинг ўз дарди ўзига етади.

Ҳар қандай оловни сўндириш мумкин. Аммо ба-хиллик оловини сўндириб бўлмайди.

Юзинг қора бўлса айб эмас юрагинг қора бўл-масин.

Бахилга меҳмон бўлган киши ҳеч қачон қорин оғ-риғига учрамайди.

◆ Бахил яхшиликни ёмон кўради, ёмонликка эса қарсак уради.

Бахиллик бир тикон, агар у кимга ботса ўлдир-май қўймайди.

Бахил одам йўлдош бўлмайди, бордию, йўлдош бўлиб қолса қорни шишиб ўлади.

«Аталар сўзлари»дан.

◆ Бир подшо рикобдорлик вазифасини бажарувчи мулозимга қараб: «Бир сирим бор, аёнлардан ҳеч кимга айтишга қўнглим бўлмаяпти, уни сенга айт-моқчиман!» — деди. Рикобдор унга:

Жоним таним ичра бор экан пилхон,
Сиринг жоним ичра яширн муҳом, —

деб жавоб берибди. Подшо унга: «Акамдан хавф-даман, унинг зарари менга етмай туриб, вужудини-нг тиконини мамлакат чаманидан юлиб ташламоқ-чиман!» — деди.

Рикобдор аҳвол саҳифасига бевафолик рақамини чекиб, унинг акаси олдиға етиб борди ва бўлган воқеадан уни огоҳ қилди. Подшонинг акаси вақтида чора-тадбирни кўриб қочиб қутулди.

Орадан бир қанча муддат ўтгач, подшо ўлди ва унинг ўрнига акаси тахтга ўтирди. Унинг биринчи фармони рикобдорни ўлдириш ҳақида бўлди. У ри-кобдорга деди:

Тилинг бўлса эди сир учун йўлдош,
Қиличдан узиламас эди хаста бош!

Шундай қилиб, рикобдор маломат ўқиға нишон бўлиб ва кўрнамалик қуръаси унинг ҳаётига тамға бўлиб босилди.

Хожа Самандар ТЕРМИЗИЙ.

◆ Бир киши Мусъаб ибн Забайр олдига келиб, Аҳнаф ҳақида кўрқинчли уйдирма гийбат гапларини гапирди. Мусъаб Аҳнафни қақртириб келди. Унга хитобан воқеани баён қилди. Аҳнаф уйдирмачи ки-шининг ёлгончи ва гийбатчилигини айтиб, ўзини оқлашга киришди. Мусъаб деди: «Унинг айтган га-пларига адолат юзасидан қараганда ишончга лойиқ-дир!» Аҳнаф унга деди: «Агар сенда ишонч ва адо-лат бўлганда эди, гийбатчининг сўзига қўлоқ сол-маган ва уни уйингдан ҳайдаб чиқарган бўларди-нг!»

◆ ХИКМАТ. Бойлик ўтқинчи нарсасидир. Ақлли ки-ши ўтқинчи ҳою ҳавасга берилмайди. Байт:

Бойлигинг роҳатинг бўлса ҳам сенга,
Фано гурбордин бўлади барбод

Ҳақиқий бойлиқни кирит қўлингга,
Икки қўлиг нарсаси учун бўлма шой!

◆ Ғазабсиз кишини синмас киши дейдилар. Му-лоим киши шундай қишқи, ғазаб ўтини жидду жаҳд билан танидан чиқара олади. Байт:

Ғазаб келса ундан енгилмоқ нуқсон,
Ғазабин енгилган ҳақиқий марддир.

Муиниддин ЖУВАЙНИЙ.

◆ Маъмун ўз даврида машҳур бўлган бир олим-дан илтимос қилиб: «Бир-икки оғиз фойдали сўз айтсангиз, токи ундан кўпчилик манфаат топсин!» — деди. Олим унга қуйидагиларни айтди: «Киши учун энг фойдали хислат — ғазаб келганда ўзни босиш, сукут сақлаб жим туриш, ғазаб босилгандан кейин-гина фикр ва мулоҳаза билан гапириш. Жаҳлинг чиққанда ўзингни бос, бировга фойда келтирмайди-ган ва дилин оғиритадиган сўзларни гапирма, топи-шингга қараб харж қил, киримдан ортиқ чиқим қил-санг ўзгаларга муҳтож бўлиб қоласан, ўзингга наф-келтириб, бировга зарар келтирадиган фойдадан қеч, ишни ҳақру ғазаб билан эмас, чуқур ўй ва му-лоҳаза билан қил. Бировлар ҳақида гапирганингда уларнинг номини ёмонлаб тилга олма, оранг бузи-либ қолган кишидан яхшилик кутма. Биров сенга сир айтса, бу сирни ҳар кимга гапириб юрма. Айби-нгни олдингга айтган ва қулфатга қолганингда ҳам-роҳ бўлган кишинигина дўст деб бил!»

Абулбаракот ҚОДИРИЙ.

Форс, араб тилидан Маҳмуд ҲАСАНИЙ таржимаси.

«АВЕСТО»ДА ҲАЛОЛЛИК МАДҲИ

ял-ял ёниб турибди. Мана донишманд бо-балоқонимиз Хусрав Дехлавий ҳазратла-рига қўлоқ тутинг.

Покроқ бўлган осмон қатрасидан ҳам,
Покроқ бўлган офтоб қатраси ҳам.

Ҳа, ҳалоллик ҳислати бўлган, бундан кейин ҳам бўлади, чунки инсониятга ҳа-миша беназир хизмат қилиб, уни безаган. Асл одамийлик, ҳалоллик ҳислати ила ақ-лий тўлишади, комил инсонга айланади. Аждоқларимиз ҳалолликка ниҳоятда катта эътибор берганлар, уни ҳар томонлама та-комиллаштириб, янги-янги қирраларни каш-ф этиб беэзаганлар, сайқаллаб маъно ва мазмунини тўлдириб берганлар. Аллома-лардан бири: «Бир умр бахтли бўлишни истасанг ҳалол одам бўл» деб ҳамду са-нолар битса, бошқаси, «ҳалоллик буюқ-лик сари дастлабки қадамгина бўлиб қол-май, буюқликнинг айнаи ўзидир» деган. Ҳа, ҳалоллик фазилати инсонийлик таровати-нинг олийларидандир. Қадимги қўлёзма-ларимиздан «Авесто»да ана шу инсоний фазилат жуда кенг, атрофича, турли хил ва формаларда тараннум этилади. Турмуш-даги ҳаётий жараёнларда бўлиб туради-ган ҳодисалар асосида сингдирилади.

«Кимда ким қарзини, — дейилган ман-бада, — ўз эгасига қайтармаса, унинг бу амали уша омонатни ўйрилган билан ба-робар бўлади. Қарз олган киши омонатни уйда сақласа, ҳар кун ва ҳар тун унга қўл урса ва ўзиники деб гумон қилса, унинг бу амали омонатни иккинчи марта ўйрил-ган билан баробардир». Ўғрилиқ аждо-қларимиз назарида нафақат жиноят, балки ўта пастхаллик саналган. Ўғрилари қат-тиқ жазо билан қазолаб, чегараланмаган, балки умр жамиятнинг энг жирканч ода-млари деб саналган. Ўғрилардан ҳазар қил-ганлар, уларга жамоатчиликнинг нафрати ёғилган. Айни пайтда бу жойда бировнинг ҳақиға кўз олайтириш гуноҳи азим ҳисоб-ланган, ундайлар кечирилмаган. Ҳа, пок-ликка, ҳалолликка ундовчи энг зўр восита деб қараганлар. «Авесто»да қандай мазву кўтарилмасин барбиров, охир-оқибатда ҳа-лоқликка, покликка такалади, тозалликка, тўғрилиқка йўғрилади. Мана ушбу мисол-ға эътибор беринг.

Эй, олами яратган зот!
Эй ҳақиқат!

Замини ҳаммадан кўра бахтлироқ бўл-ган дунёдаги биринчи жой қар?

Ахура — Мазда жавоб берди:

— Эй, Сипийтам Зардушт! Бундай жой қўлда покиза ўтин, барсам (анор шохча-ларидан ясалган буюм елпигичга ўх-шайди), хован (илоҳий ўсимликдан тайёр-ланган шарбат) ва янги соғилган сут тут-ган, ўз амал — эътиқодига дилда ишонган собит, ўқтам овоз, кенг яйловлар ишқи билан мағрур ва бу яйловларни қўшиққа солган, бир Ашаван (ҳақиқат издоши) оёқ босган заминдир». Маъмур иқтибоснинг ҳар сатридан ҳалоллик нафаси наволаёнапти, поклик эътиқод нафаси уфуряпти. Булар-нинг ҳаммаси аждоқларимизнинг амалла-ридир, уларда ярим, чала, ўрта миёна нарс-аларнинг ўзи йўқ, ҳаммаси метёрида, айни вақтда мақсадлидир, ортиқча бирор-та жумлани тополмайсиз, бари ўз ўрнида. «Покиза ўтин» жумласига қаранг, аввалига жуда жўн, унча кўзга ташланмайдиган, гўё эришдай туюладиган, ўйлаб қаралса, «Авес-то» ўлчами билан қарилганса, кенг маъно келиб чиқиб, энг тўғри ва аниқ мақсадли эканлиги маълум бўлади, чунки зардуш-тийликда ҳўл ўтинни ёқиб гуноҳи азим ҳисобланиб, ундаги «намлик», «хўллик» яъни «сув» илоҳини чиқариладиган бўлади». Шундай қилиб ҳўл, нам ўтинни оловга таш-лаш ман этилган. Бундан ташқари, баъзи ноҳуш хид таратадиган ўсимлик, дарахт-ларнинг шохлари, ҳайвон тезаклари ҳам нопок ўтинлар сирасига кирган. Ана азиз-лар кўрдингизми? Бу нима? Нақд ақли-ликнинг ўзи эмасми? Фаросатлиқнинг асли ҳам шу бўлса керак! Нозик дид, ўта билимдонлиқнинг ҳам нишонасидир.

лиги ҳаммага маълум. «Ўз амал — эътиқо-дига дилда ишонган собит, ўқтам овоз» соҳиблари энг аввало, ҳалол бўлганлар. Эътиқод «Авесто»нинг гувоҳлигига аждо-қларимизда метиндек мустаҳкам, олий да-ражадаги собит бўлган. Эътиқод ҳалол-ликларининг мазмунини ташкил этган. Ун-дан кейинги сатрлардан ҳам тозаллик, ҳа-лоқлик, поклик нафаси уфуриб турибди. Умуман, «Авесто»нинг бош мазмунни эз-гулик, яхшилик учун курашдан иборат. Шун-дай экан, ҳалоллик ана шу хислатларнинг ажралмас бўлагидир. «Авесто» илоҳий асар бўлганлиги сабабли, покланиш, дуолар орқали амалга ошади. Тоат-ибодат билан Оллоҳга сизиниш ила имонга интилади. Имон-инсоф ҳалоллиқнинг бош бўғинла-ридандир.

Талинайлик, келинг Митраға,
Яйловлари ҳадис-ҳудудсиз,
Қўлоқлари неча минг унинг,
Сон-саноксиз унинг сўзлари!

Ҳа, азизлар, эътиқодли одамлар нопок-ликдан ҳазар қиладилар, гуноҳдан қў-чиқдилар. Буларнинг ҳаммаси одамларни инсофга қақрувчи воситадир. Ҳамма нарс-ани қилиб турувчидан, барчасини кўриб турувчидан одамзот ҳеч нарсани бекитол-майди, яширинишинг ҳам илжои йўқ. Де-мак, Оллоҳ барчасидан огоҳ, охиратда хи-соб-китоб бўлиши аниқ. Шундай экан, пок-лик, тозаллик, ҳалоллик одамзотга эш, ун-га интилади. Шунинг учун ҳам донишма-ндлардан бири: «Худодан қўрққандан кў-ркаманлар» деганда юқоридагиларни на-зарда тутган. «Авесто»да илоҳга сизиниш, тангрига сажда қилиб покланиш унинг бу-тун руҳига сизиниб кетган. Мана, эътибор беринг:

Ахура — Мазданинг (олий илоҳ)
қўлоқларига,
Ибодат қилгаймиз, зероки улар
Эшитсан раббоний қалмамарини,
Ахура — Мазданинг солим ақлиға,
Ибодат қилгаймиз, зеро бу ақл
Эмлайди раббоний қалмамарини,
Ахура — Мазданинг завоица-да,
Ибодат қилгаймиз зеро, ул завои
Зикр этар раббоний қалмамарини,
Ибодат қилгаймиз, кеча ва кундуз
Ибодат қилгаймиз, кеча ва кундуз
Ҳақиқат олий шарофатдир.

Аждоқларимизнинг эътиқоди олий да-ражада бўлган, улар эътиқоди, ибодатни уларининг ҳаётларидек муқаддас ҳисоб-лаганлар. Динларига содиқликда ҳам «Авесто»нинг гувоҳлигига ниҳоятда эъти-борли бўлган. Ибодатлари нуқл дилдан берилиб сажда қилганлар. Дин улар учун ҳаётларининг бутун мазмунини ташкил эт-ган. Дин доимо инсониятга маънавий озу-қа бўлиб келган. «Авесто» ҳам бундан мус-тасно эмас.

«Диннинг — дедилар Йўлбошимиз Ислом Каримов, — халқимиз маънавияти-га, руҳиятига ўтказаетган ҳаётбахш таъси-рини кўриб турибмиз!» Истиклол туфайли эътиқод эркинлигига имкон яратилди. Мас-хид, мадрасалар очилиб, диний илмни ўр-ганишга йўл очилди. «Қуръони Карим» илк бор ўзбек тилига таржима қилинди. Бу-ларнинг ҳаммаси мустақиллиқнинг мева-сидир. Аммо ғанимларимиз, истиқлоли-мизни кўролмайдиган ёвуз қўллар динни никоб қилиб, истиқлолга раҳна солишга ҳаракат қилипти. Қора қўлларнинг қил-мишлари жаҳон афғор оммасининг қаҳр-ғазабига дучор бўлди. Бугунгиларнинг жирканч кўпорувилиги дин эътиқодига ҳам доғ туширди унинг поклигига соя таш-лади. Аммо софдил кишилар, Ватанинг асл фарзандлари истиқлолга содиқдир, мустақиллиқни кўз қорачиғидай асрайди. Аждоқларимизнинг муқаддас китоби «Авес-то» даги инсоний ҳикматлар истиқлолга чиққан ватандошлари учун маънавий озу-қа бўлиб қолаверади.

Мусоқул УСМОНОВ,
профессор.

Одамлар орасида чироили яша-ган, яхши ва савобли ишлар қил-ган, пировардида эса оламдан ўти-ши ҳам осон кўчган инсонлар ҳа-қида: «Оллоҳнинг севган бандаси экан-да», деб ҳавас қилиб эслаша-ди уни таниган билганлар. Худди шундай бир инсон, яъни ҳар қанча ҳавас қилса арзғулик ҳаёт кечир-ган Абдулла ота Носировнинг ёр-қин хотирасини ёдга олиш ниятида бугун сизлар билан учрашиб туриб-миз. Бу табарруқ зотни таниган-билганлар-ку, чуқур ҳўрсиниш ила: «Аломат инсон эди», деб эслайдил-лар, албатта. Билмаганлар ҳам би-либ қўйсалар отанинг руҳи янада шод бўлади.

Минг саккиз ўз тўқсон тўққизин-чи йил, яъни роппа-роса бир аср муқаддас Тошкентда таваллуд топ-ган Абдулла ота салкам тўқсон йил умр кўрди. Бутун ҳаётини захмат-ли, ҳалол меҳнат билан кечирди. Етмиш йилдан зиёд давом этган ўз-луқсиз иш фаолиятини эса бор-йў-ғи уч-тўртта ишхонада ўтказиб юборди. Тошкентдаги қадимий Ту-

рон кутубхонаси, А. Навоий номи-даги марказий кутубхона ва ниҳоят абу Райхон Беруний номидаги Ша-рқшунослик институти... Ғоят меҳ-натсевар, яъни нина билан қудуқ қазигандек улкан бардош ила фао-лият кўрсатган бу инсон амал-ғалии юрдилар...

мамиз учун севибли Абдулла Ко-дир марказий кутубхона ва ниҳоят абу Райхон Беруний номидаги Ша-рқшунослик институти... Ғоят меҳ-натсевар, яъни нина билан қудуқ қазигандек улкан бардош ила фао-лият кўрсатган бу инсон амал-ғалии юрдилар...

Ёднома

Абдулла Носиров Шарқшунос-лик институтида айниқса салмоқ-ли фаолият кўрсатди. Ўтаётган ум-рининг ҳар бир кунини қадрлашга ўрганган бу инсон бетиним ижод қиларди, турли фанлар, шарқшу-нослик ва бошқа муҳим соҳаларга оид материалларни саралар, ин-вентар рақамлар қўйиб, муқовалаб, китоб фонди ихтиёрига ўтказарди. Ота қилидан ўтган бундай ишлар сони икки мингтадан ҳам ошиб кет-

ган эди. Абдулла отадан кўмак сў-раб келувчи ўғлаб, ўғлаб илм ахл-ларига кўрсатган беминнат хизмат-ларини айтмайсизми! Илтимос би-лан мурожаат этган бирон-бир ким-са Шарқшунослик институтидан бебаҳра қолмаган. Энг муҳими,

бўлса, меҳрибон устозим қадрдон домлам Сирожиддин — Сидқий Хон-дақлийнинг адабий меросини қи-дириб топишим, Шарқшунослик ин-ститути қўлёзмалар бўлимига топи-риб авайлаб-асраб юришларим бир тараф! — деган эди Абдулла ота ет-мишинчи йиллар охиридаги шу ҳақда суҳбатларимизнинг бирида. Чиндан ҳам инсоннинг инсонга ниҳоятда юк-сак ҳурмати, шоғирдининг устозга ақл бовар қилмас даражадаги меҳр-оқи-батини шу инсонда кўрган эдим. Дом-ласини доимо ёдга қўл, ёдга олган заҳоти отанинг меҳрли кўзлариде ёш гилтиларди...

— Оллоҳ баландларига бир-бирла-рини севишни буюрган, айниқса ус-тозини. Чунки устоз — отангдан улуг деганлари бежиз эмас-да, ахир! — дер эдилар ота ҳар қили гапнинг би-рида. Шундай умрдан, шундайин ин-сонлар ҳаётдан завқланмай, ибрат олмай бўладими! Агарда